

**Das Hildesheimer Kapiteloffiziumsbuch
(Herzog-August-Bibliothek Wolfenbüttel
Cod. Guelf 83.30 Aug. 2°)**

Transkription der bislang nicht edierten Teile,
bearb. v. Hans Goetting (†).

Georg-August-Universität Göttingen
Diplomatischer Apparat
Februar 2015

Das Hildesheimer Kapiteloffiziumsbuch

Das Offiziumsbuch des Hildesheimer Domkapitels, Herzog-August-Bibliothek Wolfenbüttel Cod. Guelf 83.30 Aug. 2°, wurde Ende des 12. Jahrhunderts angelegt und mit Nachträgen bis ins 15. Jahrhundert fortgeführt und ergänzt.¹

Das vorliegende Digitalisat beruht auf einer maschinenschriftlich vervielfältigten Transkription, die Prof. Dr. Hans Goetting, Georg-August-Universität Göttingen, im Rahmen eines Oberseminars anfertigte. Die Vorlage wird im Diplomatischen Apparat der Georg-August-Universität Göttingen verwahrt. Alle Urheberrechte an der Transkription und am Digitalisat liegen beim Apparatus Diplomaticus Gottingensis.

Die Transkription umfasst nicht das gesamte Hildesheimer Kapiteloffiziumsbuch, sondern nur die bislang unedierte Passagen. Es fehlen außerdem diverse Vermerke, Nachträge und Urkunden ab fol. 185r. Die bereits edierten Teile der Handschrift sind von Christian Popp und Nathalie Kruppa in einer Übersicht unter Angabe der Editionsorte zusammengestellt worden.²

Die Transkription von Hans Goetting enthält folgende Teile der Handschrift Herzog-August-Bibliothek Wolfenbüttel Cod. Guelf 83.30 Aug. 2°:

1. (10r-15v): Kalendar (mit verschiedenen nekrologischen Nachträgen)
2. (9r): Verzeichnis der Servitien der Dompropstei an die Küche
3. (34v-35r): Zwei Namenslisten Hildesheimer Kanoniker, die andernorts zu Erzbischöfen und Bischöfen berufen worden sind
4. (129r): Liste der mit der Hildesheimer Kirche verbrüdeten geistlichen Kommunitäten
5. (129r-129v): Liste der Hildesheimer Bischöfe bis Bischof Adelog (†1190)
6. (129v-130r): Liste der seit 1078/79 verstorbenen Priester, Diakone, Subdiakone, Akoliten und Scholaren des Domkapitels
7. (36v-128r): Martyrolog mit Nekrolog (transkribiert ist nur der Nekrolog-Anteil)
8. (164r-173v, 174v, 175v-177r): Fragmentarisches Anniversar mit verschiedenen Memorialstiftungen
(174r): Offizium zum Fest des hl. Bernward
9. (179r-184v): Ein (fragmentarisches) Verzeichnis von Memorialstiftungen (13. Jahrhundert)

¹ Zu Inhalt und Aufbau der Handschrift vgl. Kruppa, Nathalie / Popp, Christian: Das Kapiteloffiziumsbuch des Hildesheimer Domkapitels, in: Editions wissenschaftliches Kolloquium 2011 = Quellen kirchlicher Provenienz. Neue Editions vorhaben und aktuelle EDV-Projekte, hg. v. Helmut Flachenecker u. Janusz Tandeci unter Mitarbeit v. Krzysztof Kopiński, Toruń 2011, S. 71-87. Zur Datierung und den Vorlagen der Handschrift vgl. Freise, Eckhard: Das Kapiteloffiziumsbuch des Hildesheimer Domkapitels, in: Ego sum Hildeshemensis. Bischof, Domkapitel und Dom in Hildesheim. 815 bis 1810. Ausstellungskatalog, hg. v. Ulrich Knapp. Petersberg 2000 S. 239-244; Overgaauw, Eef: Die ältesten Martyrologien der Diözese Hildesheim, in: Vom Kloster zum Klosterverband. Das Werkzeug der Schriftlichkeit, hg. v. Hagen Keller u. Franz Neiske. Akten des Internationalen Kolloquiums des Projekts L 2 im SFB 231 (22.-23. Februar 1996). München 1997 S. 118-146 (Münstersche Mittelalter-Schriften; 74).

² Vgl. Kruppa / Popp, Kapiteloffiziumsbuch, S. 73-78.

Fol. 10^R

9

6. Jan. Anniuersarius Iohannis diaconi, de Rep-
perde quinque denarii dab[untur ad]^{a)}
prebendam.
20. Jan. Anniuersarius Errenfridi, de Stochem,
quinque denarii, ipso die Ecberti, de
Heskerte IIIII denarii.
22. Jan. Ottonis, de Maghterseym I^{a)}
29. Jan. Anniuersarius Mechildis, de Essem IIIII^{or}
denarii.

fol. 10^V

2. Febr. Ernesti, de Hamelen VI denarii.
5. Febr. RATHERI, de Berber VI denarii.
6. Febr. /Everhardi de Houedere et de Gerebol-
dassen III denarii, scholaribus XXX,
campanariis VI,/.
/ /
8. Febr. Herbordi de Calebeckte VI denarii.
10. Febr. Iohannis de Lusbeta III denarii.
14. Febr. Arnoldi, de Grauestorp VIII denarii.
19. Febr. Theoderici, de Flotede VII denarii et
Friderici de Sutth[e]rem VII denarii.
/Gerewisci decani, de Blickestede sex
denarios/.
/ 11 /
26. Febr. Ecberti, de Brenigeroth IIIII^{or} denarii,
et capelle sancti Siluestri VIII soli-
di, pauperibus X solidi, et leprosis
V solidi et campanariis unus solidus.

a) Das Übrige abgeschnitten

Fol. 11^R

9

1. März Ludolfi, de noua ciuitate I solidus.
7. März Anniuersarius Drude, de ueteri uilla quinque denarii.
9. März Lippoldi, de Rohtinge V denarii.
11. März Anniuersarius Wicmanni, VI denarii.
Hardradi, de Eghenstede II^a)
14. März Bertoldi episcopi, de Harleseym VIII denarii.
17. März Alfheidis, de Giſtenem IIII^{or} denarii.
19. März Bertoldi, de Fekem III denarii.
20. März Hartberti episcopi, de Giſtenem V denarii et de Rep[penner...]^{a)} denarii, XVIII ...^{a)} campanariis I solidus.^{c)}
Conradi, de Rethen II° a)
27. März In septimana de Astenbeke IIII^{or} a)
- fol. 11^V 3. April Friderici, de Hotthenem V denarii.

/22/

5. April unter Rasur: Ludefridi.
9. April /Obiit domnus Henricus de Goltor, clericus Bremensis/^{b)}
14. April Godescalci, de Gesen et de Giſtenem VII denarii.

/11/

23. April /Gerwisci, de Essem quatuor denarii/

/12/

28. April /Obiit Volcmarus, qui contulit ecclesie nostre ducenta talenta, locata in emptione aduocatie in Bultem.

a) Rest abgeschnitten.

b) Mit Korrekturzeichen nachträglich v. 8. zum 9. April übertragen.

c) folidus cod.

Fol. 12^r

9

1. Mai Benekonis, de Uemenhol[] XIII denarii
10. Mai In commemoratione peregrinorum, de Wer(..) VI (denarii).
Eodem die Wiltburgis, de Dudrge V denarii.
12. Mai Reinoldi diaconi, de Beuelte V[]
16. Mai Eilberti diaconi, de Nouali VI denarii.
- / /
/
19. Mai Rotberti, de /Houedere/ et Gerboldesen III denarii, et campanariis (....)
/scolaribus XXX denari(i).
21. Mai Ode, de Lenede III denarii, quilibet campanariorum II denarii.
22. Mai Conradi, de Walleshusen III denarii.
23. Mai Rodolfi layci, III denarii, quilibet campanariorum II.

Fol. 12^v

2. Juni In dominica "Domine in tua" V denarii de Aldendorp.
3. Juni III denarii de Alforde / de decima/.
5. Juni Gerhardi.
9. Juni Conradi, de Gesen III denarii.
10. Juni Sifridi marscalci, de Herinstede III denarii.
20. Juni Luduici fundatoris, VI denarii.

(Fol. 12^v)

g

21. Juni Bertradis, de Hottenum IIII^{or} denarii.
26. Juni Hermanni, de Sowinge V denarii.
29. Juni De Enbereke X denarii.

Fol. 13^r

10. Juli Hermanni episcopi, de Wennerde V denarii.
15. Juli Meinardi, de Hottenum V denarii.
20. Juli Berhardi episcopi, de Wallenhusen VIII^{to} denarii.
25. Juli De Wallenstide I solidus.
30. juli Nicolai, de Renede V denarii.

Fol. 13^v

/11/

1. Aug. /Margarete, de Blickenstede sex denarii/
2. Aug. /Otto episcopus, I solidus ad preben-
dam/.
8. Aug. Gertrudis, de Seledede V denarii.
15. Aug. Alefridi episcopi
Burhardi, de Osede VII denarii.
24. Aug. Bernardi, de Uppem VII denarii.
26. Aug. Menfridi, de Hottenem V denarii.
28. Aug. Ivte, de Rottinge V denarii.

Fol. 14^r

9

7. Sept. Rodolfi, de Algermissen V denarii.
8. Sept. Holdi, de Eskerte III denarii
11. Sept. Alwini, de Wenerde VI^{a)} denarii
17. Sept. Bodonis, de Giftenem IIII^{or} denarii
22. Sept. Odelrici et Hyseri, de Alleuissen IIII^{or} denarii

Fol. 14^v

/23/

1. Okt. Odelriti, de Holdendorp V denarii
2. Okt. /Obiit Otto, scolasticus ecclesie nostre, de Valkenstene/
3. Okt. Tetmari comitis, de Embreke X denarii
6. Okt. Alberti, de Solesche VI denarii
9. Okt. De Winigstide V denarii
14. Okt. Theoderiti, de Westuelde IIII^{or} denarii
18. Okt. Brunonis episcopi, de Solsce V denarii
19. Okt. Vdonis episcopi, de Wettesleue X denarii
21. Okt. Bernhardi, de Gesen III denarii
24. Okt. /Obiit Mechildis, pro qua Volcmarus vir eius et pro se contulit CC^{ta} talenta.

/42/

a) Davor I radiert.

(Fol. 14^v)

g

27. Okt. Wolhardi, de Gerboldensen V denarii
28. Okt. Bernonis episcopi, de Hottenem IX denarii, eodem die vicedomini, de Solsce V denarii.

Fol. 15^r

2. Nov. De Suterum V denarii in commemoratione animarum
6. Nov. Theoderiti, de Hocterseym V denarii
8. Nov. Ivttte de Gelede V denarii
11. Nov. Hiddo, de Giftenem V denarii
13. Nov. Rodolfi, de Lenede III denarii
18. Nov. Burhardi, de Heluede VII denarii
19. Nov. De Alesbhruc VI denarii
20. Nov. Lippoldi, de Brundelem VI denarii
22. Nov. Iohannis, de Reppenerde V denarii
25. Nov. Adelheidis, de Wittenburh X denarii

Fol. 15^v

2. Dez. Bia, de Repenharde I solidus et de Immendorp VI denarii, /et campanariis VI denarii/
4. Dez. Conradi, de Uppem V denarii
Cecilie, de Hottenem VI denarii, /et campanariis VI denarii/

(Fol. 15^v)

9

13. Dez. Helewiti, de^a) ueteri villa V denarii
/Eodem die Conradi, de Brundelen
IIII^{or} denarii/

20. Dez. Alberti, de Gelede VI denarii

28. Dez. Rodighi, III denarios

29. Dez. /Obiit Eghardus de Eldighe, prepositus
huius ecclesie, ob cuius benemerita
ipsius memoria in uigiliis et in missa
ut moris est peragetur./

/31/

a) Auf Rasur.

Fol. 9r

Verzeichnis der Servitien der Dompropstei
an die Küche.

(Vgl. UBHHILF 6, Nachtrag Nr.4, S. 986).

Hec sunt seruitia coquinę per annum de
prepositura maiori:

In uigilia natiuitatis domini seruitium
sine simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

In octaua domini cum simila.

In uigilia epyphanie sine simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

In die Epyphanii episcopi cum simila et
uaccina carne.

In uigilia purificationis absque simila.

In sancto die cum simila.

In septuagesima cum simila et uaccina carne.

In quadragesima cum simila.

In annuntiatione sancte Marie cum simila.

Elle uiduę cum simila.

In palmis cum simila.

In cena domini cum simila.

In sabbato sancto cum simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

In festo Godehardi episcopi cum simila.

In uigilia ascensionis domini absque
simila.

In sancto die cum simila.

In anniuersario Bysonis cum simila.

In uigilia Cantianorum absque simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne^{a)}.

In uigilia pentecostes cum simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

a) Dazu am Rand Nota quandocumque datur
simila, datur etiam ceruisia de Lus-
bike, ad quamlibet prebendam dimidius
ciphus preter cotidianam ceruisiam

(Fol. 9r, Verzeichnis der Servitien...)

In uigilia Iohannis baptiste absque simila.

In sancto die cum simila.

In anniuersario Guntharii episcopi cum
simila.

In festo Heinrici imperatoris cum simila
et uaccina carne.

In anniuersario Eggihardi episcopi cum
simila.

In uigilia assumptionis sancte Marię cum
simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

In anniuersario R^otsuidis cum simila.

In uigilia natiuitatis sancte Marię absque
simila.

In sancto die cum simila.

In uigilia Cosmę et Damiani absque simila.

In sancto die cum simila.

In sancto die omnium sanctorum cum simila
et uaccina carne.

In anniuersario Osdagi episcopi cum simila.

In festo sancti Bernuardi episcopi cum
simila et uaccina carne.

In uigilia sancte Cecilie absque simila.

In sancto die cum simila et uaccina carne.

In anniuersario Otwini episcopi cum simila
et uaccina carne.

[1]

Nomina fratrum nostrorum archiepiscoporum:

Frithericus archiepiscopus

Reinuardus "

Volcmarus "

Bruno "

Uuillehemmus "

Rothbertus "

Ghero "

Etheldagus "

Lvidolfus "

Vvilleghisus "

Vnewanus "

Anno Coloniensis "

Anno incarnationis domini

millesimo centesimo VII.

Heinricus frater noster,

a puero in nostra eccle-

sia nutritus, Magedeburgen-

sis archiepiscopus sub papa

Paschali II. catholice ardi-

natus.

Conradus Salzburgensis archi-
episcopus.

Reinaldus Coloniensis archi-
episcopus.

[1]

Nomina fratrum nostrorum episcoporum:

Dudo episcopus

Londuuardus "

Bernhardus "

Euurisus "

Thieodericus "

Esicus "

Dodo "

Erpo "

Bernharius "

Bernhardus "

Ekkehardus "

Bruno "

Sigifridus "

Bruno "

Ezelinus "

Volcuuardus prepositus noster
episcopus

Bernhardus episcopus

Bruno magister scholarum Hil-
deneshe^m, postea Ueronensis
episcopus a capellano suo
occiditur.

Poppo Patherburnensis episcopus

Cono Brissinensis episcopus

Benno Osenbrucgensis episco-
pus et prepositus noster./

Fol. 35ra

(Nomina fratrum nostrorum episcoporum)

[1]

Uolcmarus Mindensis episcopus in scismate.

Erpo Monasteriensis episcopus in scismate.

Conradus Traiectensis episcopus occisus.

Eppo prepositus sancti Petri Goslarię, frater noster, Uuormaciensi episcopo Adalberto^{a)} supponitur in scismate, quod fuit inter Romanam ecclesiam et Heinricum quartum regem huius nominis.

Albuuinus primum magister scholarum Hildeneshem, postea Merseburgensis episcopus.

Siwardus Mindensis episcopus
(V)do Osenbrucgensis episcopus, primus prepositus sancti Mauritii.

Bernhardus Palburnensis episcopus.

a) Abalberto cod.

8

Anniuersarius^{a)} uenerabilis domini C o n r a d i uice-
simi octauis ecclesie nostre episcopi, qui postquam Pari-
sius in diuina pagina laudabiliter rexerat et crucem con-
tra Abienses predicarat, assumptus fuit ad regimen eccle-
sie nostre, ubi, cum uir uenerabilis spiritu dei regeretur,
circa spiritualia magnam curam habuit et tamen idcirco
disposicionem temperalium (!) non neglexit. Tempore enim
suo recepti sunt fratres predicatorum et minores et sorores
sancte Marie Magdalene penitentes, quibus in ecclesiis
su(is) et (offi)cinis edificandis liberaliter subuenit et
fundos eorum fere sumptibus propriis comparauit. Claustra
sanctimonialium scilicet Wluinghusen et Frankemberhc suo
tempore sunt constructa et W(in)husen, (c)ui (c)onuen(tu) i
ecclesiam eiusdem uille p(arrochiale)m att(r)ibuit. Reli-
giosis insupe(r) aliis multa comoda prebui(t) et impendit.

a) Der ganze Eintrag war ausradiert und ist mit Tinktur
bearbeitet worden. Die eingeklammerten Stellen sind
nicht mehr lesbar.

[1]

Verzeichnis der verbrüdereten Kirchen.

Nomina ecclesiarum, qui^{a)} nobis fratres et sorores in Christo nostras orationes in cotidianis sacrificiis a nobis expectant et suas debent nobis uiuis et defunctis, sicut a maioribus nostris accepimus.

Remensis ecclesia, quæ mater fuit Hildeneshemensis ecclesie in canonica institutione.

Parisiensis in Francia,

Sancti Gereonis in Colonia,

Babenbergensis,

Monasteriensis,

Paterbrunnensis,

Haluerstadensis,

Uuldensis,

Heresfeldensis,

Corbeiensis,

Helemuardeshusensis,

Heresa,

Gand(er)hemensis,

Goslariensis,

Ringelhem,

Brunesuic,

Pragensis,

Montecassino,

Turonis,

Quidlingburgensis,

Magetheburgiensis,

Osenbrucgensis,

Altahensis,

Tegrinsenses, qui missale cum euangelio et lectionario in signum fraternitatis huc dederunt.

Hi^{a)} omnes nomina et obitus defunctorum suorum per litteras et per nuncios nobis annunciare debent, et nos illis nostrorum

a) Sic cod.

(Fol. 129^Ra/b, Verzeichnis d. verbrüderter Kirchen).

[1]

fratrum, ut fiant communes orationes per XXX^{ta} dies et in anniuersariis in missis et in ceteris commemoracionibus mortuorum, et in autumnno per tres dies recordationis fratrum nomina predictarum ecclesiarum in conuentu publico recitari debent, et in publicis missis tam pro uiuis quam pro defunctis memoria fratrum nostrorum et sororum per hos tres dies cum oblationibus celebrari debet et elemosinis.

[1]

Hec sunt nomina episcoporum Hildeneshemensis ecclesie
a tempore Karoli magni, qui fundavit hanc ecclesiam.

Guntharius primus episcopus
Reinbertus secundus
Ebo III^{us}, qui prius Remensis archiepiscopus
Altfridus quartus episcopus
Marcvvardus quintus "
Vuigbertus sextus "
Uualbertus septimus "
Sehardus octauus "
Thiethardus nonus "
Otvvinus decimus "
Osdagus undecimus "
fol. 129^v Gerdagus duodecimus "
Bernvvardus terciusdecimus "
Godehardus quartusdecimus "
Thietmarus quintusdecimus "
Ezelinus XVI "
Etilo XVII "
Udo XVIII "
Bertoldus XVIIIII "
Bernhardus XX "
Bruno XXI "
Hermannus XXII "
Adelogus XXIII "

[1]

Nomina presbiterorum Hildeneshemensis ecclesie canonorum,
qui ab anno incarnationis dominice M.LXX.VIII. post obitum
Ettylonis XVII episcopi obierunt in Christo sub Udone
XVIII episcopo de maiori monasterio sancte Marie.

Reteldus presbiter

Sigemannus "

Hartnidus "

Ezelinus "

Heinricus "

Eiluardus "

Sibertus "

Gozbertus prepositus et presbiter

Bodo prepositus et presbiter

Scazo presbiter

Fol. 129^{Vb} Dudo "

Bernhardus "

Aldomnus "

Gumbertus "

Ludolfus "

Gerdagus "

Sibertus "

Ezelo "

Adeloldus "

Abico "

Hzelo (!) "

Thiethmarus presbiter Hildeneshemensis canonicus, postea
monachus in Montecassino.

Euerhardus presbiter

Vvideroldus "

Odelricus presbiter, decanus, nostre ecclesie thesaurarius

Betto presbiter

Heico "

Ghiselbertus "

Albuinus nostre ecclesie decanus et presbiter

Hoico presbiter

(Fol. 129vb)

[1]

Uualthardus presbiter

Franco "

Conradus "

Hartbertus "

Bruninghus "

Beuo "

Volchardus "

Fol. 130ra

Azzo "

Bertoldus "

Bruningus "

Rodolfus "

Benico decanus presbiter

Iohannes presbiter

Alfwinus magister scholarum presbiter

Burchardus presbiter

Hermannus "

Iohannes "

Sifridus "

Bernhardus "

Ekkehardus prepositus presbiter

Ricbertus decanus et presbiter

Lambertus presbiter

Vuernno "

Conradus "

Lambertus "

Bertoldus "

Heribordus "

Uuigandus "

Fol. 130^a

[1]

Nomina diaconorum Hildeneshemensis ecclesie canonicorum,
qui ab anno incarnationis dominice M.LXXVIII. post obitum
Ettilonis XVII episcopi obierunt in Christo sub Udone
octauodecimo episcopo de maiori monasterio sancte Marie
matris domini.

Fol.130^b

Amelungus diaconus

Dudo "

Benno "

Hilderadus "

Thiodericus "

Reinoldus "

Heinricus "

Hyrimfridus "

Tiodericus "

Abbero "

Thiodericus diaconus et prepositus

Volcoldus diaconus

Luidegherus "

Bertoldus prepositus diaconus

Odelricus "

Eilbertus "

Bruno "

Bruno "

Esicus "

Ekehardus "

Thodelo "

Gherlagus "

Hermannus "

Theodericus "

Eilhardus "

Bertoldus "

Otto "

Gozmarus "

Bruningus "

Harderadus "

[1]

(Fol. 130ra - 130va)

Fol. 130va Burchardus diaconus
 Bruno "
 Otto prepositus et diaconus
 Haoldus diaconus
 Beringerus "
 Thietmarus "
 Vuidekindus "
 Heinricus "

[1]

Nomina subdiaconus et acolitorum et scolarium Hildenes-
hemensis ecclesie canonorum, qui ab anno incarnationis
dominice M^OLXXVIII post obitum Etilonis XVII episcopi
obierunt in Christo sub Udone octauodecimo episcopo de
maiori monasterio sancte Marie matris domini.

Hezzelo subdiaconus

Rodolfus " et prepositus

Thietbertus "

Vvernherus "

Huboldus "

Sigewinus "

Thiodericus "

Meinhardus "

Bodo "

Thiodericus "

Beneko "

Widego "

Euerhardus "

Fol. 130^Vb

Hugo "

Poppo "

Vuernno "

Uolcherus acolitus

Alfardus acolitus

Heinricus "

Hermannus "

Sigebodo "

Heinricus "

Godefridus scolaris

Thiethardus scolaris

Iohannes "

Odelricus "

Burchardus "

1. Jan., 36v

Michahel episcopus

Thietmar Helmuardeshusensis abbas

Godeschalcus Osenbrugensis episcopus

Helenuardus presbiter Monasteriensis/

/14

Eilica uidua dedit talentum

Hillegundis uidua que dedit talentum

2. Jan., 36v

Bernhardus decanus Padelburnensis

Liudolfus laicus

Biso puer

3. Jan., 37r

Eyko presbiter in Corbeia

Erpo presbiter Uulda

Heinricus diaconus Mindensis

Heymo prepositus Babenbergensis

4. Jan., 37r

Athelbertus diaconus Babenbergensis

Godeschalcus subdiaconus

Methildis laica que dedit mansum unum cum duobus mancipiis/

/14

Iohannis laicus qui dedit XI solidos.

5. Jan., 37v

Sighibertus frater noster

Benno presbiter sancte Crucis

Helmoldus presbiter Babenbergensis

Bertoldus abbas sancti Michaelis

6. Jan., 37v

Hilderad frater noster

Rapertus diaconus

Othelricus diaconus Monasteriensis

Rikenza uidua que dedit dimidium mansum/

/14

Henrici subdiaconi fratris nostri de Piscina

7. Jan., 38r

Adelbero monachus Augiensis

Waldericus diaconus

Aldbrin sanctimonialis/

16 Helmbertus presbiter et frater noster

Iohannes quondam prepositus et frater noster qui contulit
ad prebendam fratrum LXXX marcas in obligatione
advocatie Alegermesen et Muldinge et duos mansos
in Repenarde et XL^a iugera in Stempne ad ele-
mosinas refectorii et medietatem decime in West-
nem quam XXX marcis expediuit et ..pete unum.
Bona quoque ecclesie in Dennesdorp in multis
expediuit.

8. Jan., 38r

Gherhardus diaconus Babenbergensis

Odelricus presbiter Babenbergensis

Thiemo presbiter sancti Michahelis.

9. Jan., 38v

Ekbertus Monasteriensis episcopus

Bodo comes

Ouo subdianonus sancti Godehardi

10. Jan., 387v

[1]

Bettho et

Ghyselbertus presbiteri fratres nostri.

Ghertrudis laica soror nostra.

Albertus subdiaconus Palburnensis frater noster.

Engelschal presbiter Babenbergensis.

Ekkehardus^{a)} diaconus frater noster/

/14

Wolderus diaconus dedit ecclesie XXX marcas et missale
musicum et antiphonarium bonum.

a) Verweiszeichen am inneren Rand; am äußeren Rand:
quere in fine. [von anderer Hand, vgl. 179r].

11. Jan., 39r

Altolf Babenbergensis canonicus

Rodolfus presbiter frater noster

Liudburch laica /

Eueradus pro quo datum est unum iuger in Westen

/ 14

12. Jan., 39r

Volcmarus diaconus

Hartmannus laicus dedit IIII marcas

Redburg uidua

13. Jan., 39v

Rothbertus archiepiscopus

Henricus presbiter

Ebbo presbiter

14. Jan., 39v

Uelandus presbiter sancti Michahelis
Fridericus Magtheburgensis archiepiscopus
Albertus presbiter et decanus Babenbergensis/

/14

Henrici de Scalkenberch dyaconi fratris nostri, qui con-
tulit ecclesie nostre XX talenta, que locata sunt
in bonis Achtum, de quibus dantur ad quamlibet
prebendam V denarii.

15. Jan., 40r

Godefridus presbiter

Gherboldus laicus

Oda laica/

/3

Bernolfus presbiter et frater noster obiit.

16. Jan., 40r

Godeschalcus comes.

Marguardus presbiter.

Ermenghardis laica/

/14/ Mechthildis^{a)} que dedit monile argenteum domine nostre/

/16/ Bernardus de Piscina subdiaconi fratris nostri, qui dedit
XXXIII marcas puri argenti in comparacione bonorum in Aluelde, de quibus dantur VI denarii ad prebendam, cuilibet vicario III denarii, camerariis et campanariis I solidus, pauperibus scholaribus II solidi, fratribus in refectorio ad vinum X solidi.

Randvermerk (äußerer Rand): Anno domini MCCLXXXII primo est vinum datum ad refectorium/

Randvermerk (innen): Candela de libra cere (von anderer Hand).

a) -t- über der Zeile nachgetragen.

17. Jan., 40v

Meghenhardus presbiter Babenbergensis
Bertha sanctimoniales in Ghandenesheim
Christina puella/

/14

Lucia que dedit X solidos.

18. Jan., 40v

Thetmarus diaconus

Fridericus accolitus

Billung pauper Christi/

Theodericus abbas sancti Godehardi/

Obiit^{a)} Lutgardis de Cramme que dedit fratribus duo ta-
lenta.

a) Danach radierte Lücke, etwa 3 Buchstaben.

/ /
/ 16

19. Jan, 41r

[1]

Galdebertus Augiensis.

Megile Magdeburgensis presbiter frater noster.

Conradus decanus Mindensis frater noster.

Yrimfridus^{a)} diaconus frater noster.

Werenboldus decanus sancti Petri in Goslaria.

a) Verweiszeichen am äußeren Rand [vgl. fol. 179^r b].

20. Jan., 41r

Thiodericus diaconus ~~pre~~positus sancti Mauriti frater
noster

Lambertus sancti Michahelis

Alueradis comitissa/

/ 14

Ecbertus laicus qui dedit IIII mansus in Arberge, duos
in Escerde/

/ 15

Obiit Iohannes ^{a)} magister, ~~et~~ ^{probitus} prepositus nostre ecclesie

a) Am Rand: require in fine.

21. Jan., 41v

Hermannus diaconus Babenbergensis
Otto diaconus prepositus et frater noster
Wernherus subdiaconus frater noster/

/15

Otto dyaconus, requie in primo folio penultimi quaterni.^{a)}

a) Am Rand.

22. Jan., 41v

¹¹Hzelinus diaconus Babenbergensis

Rotholfus subdiaconus Babenbergensis

Eilbertus subdiaconus Haluerstadensis frater noster

Tadilo presbiter decanus noster.

23. Jan., 42r

Albericus Augiensis

Wolfharth diaconus Babenbergensis

Otwinus puer/

/3

Luthardus diaconus et decanus noster obiit/

/14

Hugo aduocatus pro cuius memoria uxor eius et filii decimam in Sibehtessem resignauerunt ad manus episcopi qui eam dedit ad prebendam fratrum.

24, Jan., 42r

Reinboldus presbiter

Otto imperator

Thietmarus diaconus in Helmuuardeshusen.

25. Jan., 42v

Sicco presbiter sancti Michaelis
Fridericus diaconus
Hildeburgis laica/

/28

Ghunteri de Bertensleue cantoris; de bonis in Arberghe
adiectis vicarie sancti Stephani domnis cano-
nicis una marca et vicariis dimidia in vigilia
et in missa presentibus dividetur.

26. Jan., 42v

Wolfhardus diaconus.

Suaneburgis uidua.^{a)}

Hildeburgis laica que dedit foruercum in Lobike ad pre-
bendam fratrum cum decima et in eadem uilla
sex mansos numeratos per uiginti iugera
sine decima/

/14

Hermannus presbiter canonicus sancti Iohannis, qui IIII
nostris uicariis stacionariis IIII areas
comparauit et apud nos plura promouit.

- - - - -

a) uidue cod.

27. Januar, 43r

1

Unuuan archiepiscopus
Albertus diaconus Babenbergensis
Bruno diaconus sancti Michahelis/

/

Obiit Heinricus sacerdos et custos qui contulit ecclesie XL talenta, de quibus comparata est quarta pars decime Gifthenem, de qua in anniuersarii sui die tres denarios ad quamlibet prebendam, VI denarios campanariis, sociis nostris nouiter institutis portionem suam, candelam de libra cere ad altare domine nostre dari instituit. Hec autem ministratio et gratia in die anniuersarii patris sui Heinrici camerarii et matris sue Sueneldis per omnia seruari debet. Festum sanctarum virginum XI milium et beati Siluestri in octaua ipsius peragendum, quia dies ipsius beati Siluestri in vigilia occurrit circumcissionis, recipi petit ab ecclesia in fraterna karitate et ob retributionem uite eterne. Ad hec et alia peragenda redditum quinque librarum, quem fratres ei assignauerunt instituit^{a)} et ut^{b)} fratres iam dictis^{c)} diebus festiuis consolationem in refectorio de ferculis duorum pullo- rum, panis et uini et duas libras cere ad accen- dendas^{d)} candelas chori et corone minoris et tres libras ad duas candelas accendendas et ponen- das ad altare domine nostre, que ardebunt a

a) Mit dem folgenden Verweiszeichen wird der Ein-
trag unter dem 28. Jan. fortgesetzt.

b) Für den mit ut beginnenden Nebensatz fehlt das
Prädikat; vgl. dazu die Abschrift fol. 164r.

c) Über der Zeile vom Schreiber nachgetragen.

d) -c- nachgetragen.

(27. Januar, 43r)

uespera usque ad uesperam, V solidos ad emendum panem scolaribus in refectorio, qui eidem festo collaborant, campanariis solidum dari instituit. Hanc eandem consolationem et amministrationem in omnibus et per omnia in die beati Siluestri petit obseruari.

Iterum in anniuersarii sui die IIII^{or} denarios ad quamlibet prebendam, campanariis VI denarios, sociis nostris nouiter institutis portionem suam, duos solidos ad ^{e)} augmentum candele, que pendet in facie ymaginis domine nostre dari instituit.

Item uicarium perpetuum < instituit >, qui choro beate uirginis deseruiat et singulis septimanis tres missas - vnam de domina nostra, aliam pro salute uiuorum et mortuorum, terciam pro defunctis - decantet, et ut singulis noctibus sacris ad uesperas et diebus profestis ad ornandum^{f)} et decorandum^{g)} altare domine nostre in auxilium accedat subcustodis. Ad prebendam iam dicti uicarii dimidiam partem decime in Kemma, C marcis emptam a Johanne de Kemma, et uxore sua Flora et filia sua Bya et ceteris consentientibus, ob spem remuneracionis eterne assignauit. Hunc uicarium, qui pro tempore fuerit decanus, irrequisito fratrum consensu solo^{h)} respectu^{h)} habito ad deum instituet.

Item bona archidiaconi in Soluwisce sacerdotis eiusdem ab intolerabili iugo aduocatorum data pecunia et rebus suis aliis penitus absoluit. Item ⁱⁿ quantis ecclesiam nostram in cappis et albis et stolis, in ornatu plenariorum et aliis, que recitari necesse

e) Davor candele gestrichen.

f) or- korrigiert und nachgezogen.

g) deornandum cod.

h) Von anderer Hand nachgezogen.

(27. Januar, 43r)

non est, necnon in picturis maioris ecclesie honesta-
averit, coram omnibus elucescit.

28. Januar, 43r

Karolus magnus imperator, cuius industria Saxones con-
versi sunt.

Waldericus presbiter.

Eyliko subdiaconus sancti Petri in Goslaria.

30. Jan., 43v

Altmannus presbiter Babenbergensis

Heinricus presbiter sancti Michahelis

Fretherundis laica, quę obtulit^{a)} / catenam auream ad reliquias sancte Marie et monilia et marcā argenti.

114
Bernardus comes de Welpa, qui dedit XX marcas ecclesia; ipso etiam supplicante ecclesia nostra genuflexiones in gratiarum actione misse maioris fieri^{b)} decreuit; qui eciam capiebat mercatores de illis partibus, unde calige nobis in Saxoniam transmittuntur, sepius requisitus a principibus non dimisit eosdem, donec caligas, quas in Saxoniam mittunt, in parte interiori replere promitterent c) inter coxas^{d)}, que usque ad ista tempora sine impletione fuerant et iunctura et sub bona cautione servare. Hec firmiter promiserunt. Item huic eidem diabolus in pleno cuiusdam principis consilio loquebatur in hec uerba: "Bernarde, tene fortiter et^{e)} uiriliter^{e)}", quia forte de alicuius retentione iuris tractabat. Diabolo respondebat sic: "O diabole, et ego certissime hoc faciam, nec aliquo modo derelinquam." Hec et multa alia eidem euenerunt, que non sunt aliquibus scriptis commendate...

a) Nach obtulit monilia cum catenula et albam et marcā argenti noch von Hand 1 geschrieben; am Rand zunächst durch aurea (nach catenula) ergänzt von Hand 14, schließlich von dieser Hand ganz gestrichen und durch den neuen Text ersetzt.

b) feire cod.

c) - d) Über der Zeile nachgetragen.

e) Über der Zeile nachgetragen.

31. Jan., 44r

Wido presbiter

Oddo laicus

Ekbertus alicus dedit IIII marcas fratribus/

/14

Henricus laicus qui dedit fratribus unum equum ambulatem.

1. Febr., 44r

Adolfus abbas Uuldensis

Heinricus subdiaconus frater noster

Conradus subdiaconus Haluerstadensis frater noster

Athelheidis laica que dedit oblationem fratribus

Thiodericus diaconus sancti Mauricii frater noster

Eilbertus^{a)} prepositus Goslariensis frater noster/ qui^{b)}

dedit fratribus II mansos in Werre et X marcas.

Bodonis militis de decima in Egelsem X denarii, vicariis V
denarii, pauperibus scholaribus V solidi, ad al-
tare summum candelam de una libra cere.

Leonardi^{c)} laici, cuius filius Rodolfus dedit ecclesie
LXXX marcas.

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 180^Ra]

b) ~~qui - marcas am Rand mit Verweiszeichen~~ nachgetragen.

c) L - auf Rasur.

2. Febr., 44v

Marquardus nostre ecclesie quintus episcopus
Conradus laicus qui dedit mansum unum fratribus in Sutherem
Liudigherus scolaris dedit talentum
Iohannes laicus dedit dimidium mansum in Eilstrinke
Gozmarus diaconus frater noster/

/14

Alberti episcopi Leodiensis
Ernesti laici de Kemme qui dedit II mansos et dimidium in
Hamelen pro se et uxore sua Adelheida de quibus in
anniversarii sui die ad quamlibet prebendam VI de-
narii dari instituit, vigilia II solidi pauperibus
in refectorio/

/16

Gunzelinus de Wlferbode qui dedit castrum Peine cum comeis
villis et bonis adiacentibus ecclesie Hildenes-
heimensis.

3. Febr., 44v

Hazeko presbiter sancti Michahelis

Escuinus presbiter sancti Michahelis

Beniko subdiaconus frater noster qui dedit XII iugera et
aream in Stemne.

4. Febr., 45r

Otto presbiter

Hasso presbiter in Helmwardeshusen

Theitburgis uidua/

Wolradus sacerdos prepositus Montis.

5. Febr., 45r

Erkenbertus presbiter Babenbergensis

Ernestus diaconus Babenbergensis

Albertus subdiaconus dedit tres marcas fratribus

144 Retherus laicus / cuius filius Hermannus Turingus con-
canonicus noster dedit pro anima sua III mansos
in Berberghe.

Euerhardus miles de Alten, qui dedit III mansos in
Houedere, de quibus dabuntur III denarii ad
prebendam fratribus, scholaribus XXX denarii,
campanariis VI denarii; istis tribus mansis
adiecta est obediencia in Gerboldessem.

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 180^Ra].

6. Febr., 45v

Lambertus presbiter Vuldensis

Altuardus diaconus

Benno puer

7. Febr., 45v

Herbordus diaconus frater noster Goslariensis

Conradus abbas in Helmwardeshusen

Hermannus laicus qui dedit marcam fratribus

Bernhardus laicus dedit quinque uigera et aream in Embrike.

8. Febr., 46r

1 Volcmarus diaconus Babenbergensis frater noster
Volcmarus diaconus frater noster
/14/ Vulfherus laicus frater noster^{a)} / qui^{b)} dedit pro se et
1 uxore sua Adelheida XL marcas fratribus./
Ermenghardis laica.

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 180^Ra]

b) qui - fratribus am Rand mit Verweiszeichen nachgetragen.

U. 180^Ra
180^Ra
180^Ra

9. Febr. 46r

Thiodericus diaconus Mindensis frater noster

Bernhardus dux

Euerhardus laicus dedit fratribus mansum unum in Letberghe/

/41/

Iohannes sacerdos, qui contulit ad prebendam fratrum I

mansum in Losbeke, de quo cuilibet dabuntur

III denarii./

/42

Obiit Bernardus de Dorstad ecclesie nostre scolasticus

et Sacerdos.

10, Febr., 46v

Thiodericus diaconus frater noster
Altmannus diaconus Babenbergensis
Fridericus diaconus Mindensis frater noster
Herbordus sacerdos frater noster^{a)} / qui dedit fratribus
XXVI marcas et musicum graduale.
Henrici Alexii de Achtem tres denarii/

/14/

36

Memoria Nicolai prepositi et Iohannis patruī dicti Hoed;
capitulum dabit quinque fertones, qui sic diuidentur: II solidi ad pulsandum campanariis, et camerariis unus solidus, pro candela unus solidus, cuilibet scholari unus denarius. Residuum diuidetur inter canonicos et uicarios sic quod duo uicarii unius canonici recipiant porcionem; decanus, scolasticus, cantor et archidiaconus habebunt duplicem portionem.

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 180^Va].

11. Febr., 46v

Thiethardus episcopus Osenbrugensis frater noster
Gumpo diaconus Babenbergensis
Bruno presbiter Babenbergensis
Berengerus accellitus Vuldensis
Occisorum plus milium in loco cui nomen Welpesholt/

/44

Elyas, qui dedit pro se et uxore sua Margareta et filia
sua Adelheida C libras marmorum.

12. Febr., 47r

Reinbertus nostre ecclesie secundus episcopus
Widerholdus puer Babenbergensis
Sighehalmus subdiaconus /

Hoyeri sacerdos, in Dingheluede de manso et dimidio
IIII denarii.

13. Febr., 47r

Hermannus presbiter Corbegensis

Albero presbiter Babenbergensis

Athelheidis in Richenberg

Baldeuuidus diaconus Goslariensis ecclesie canonicus

14. Febr., 47v

Vualbertus presbiter decanus sancte Crucis
Albero IIII^{us} Babenbergensis episcopus
Ernestus laicus dedit duas marcas fratribus/

/12

Obiit Fridericus laicus de Hisenhagen, cuius filius
ecclesie nostre contulit centum libras.

15. Febr., 47v

Bruno Ueronensis episcopus
Hugo presbiter frater noster
Arnoldus laicus frater noster^{a)}/

/23

Obiit Ernestus de Stockem, qui dedit ad fabricam
talentum pro confraternitate.

a) Darüber quaere in fine libri doppelt
[vgl. fol. 180va/b].

16. Febr., 48r

Haoldus laicus

Poppo subdiaconus Babenbergensis

Widego subdiaconus frater noster, qui dedit mansum
unum in Ostenbike saluentem XII solidos.

17. Febr. 48r

Cono laicus dedit duas marcas

Hais presbiter decanus noster dedit duos mansos in
Hasen cum decima sua et ^{a)} aliquot mancipiis.

/14 Godefridus sacerdos frater noster ^{b)} / dedit ecclesie
nostre argentum ^{c)}, unde empti sunt V mansi in

Lenede, dedit etiam ad redemptionem bonorum hospi-
talis X marcas et in Emende vorwerko, in ^{d)} Lenethe

X marcas, ad sollemnitatem sancti Gregorii XII mar-
cas et dimidiam, dedit insuper cappam de rubeo exa-
minato ^{e)} cum aurifrigio et calicem deauratum; dedit
etiam ecclesie libros hos: Genesim, Exodum, Leuiti-
cum, Numeri, Deutronomium, Iosue, Iudicum, Rut, Para-
bolas, Ecclesiasten, Cantica, librum Sapientie, Eccle-
siasticum, Iob, Isayam, Geremiam, Danielelem, XII Pro-
phetas minores, Matheum, Iohannem, Lucam, Marcum,
Apocalipsim, Actus apostolorum, canonicas epistolas,
unum de quatuor libris ^{f)} Regum, psalterium ^{g)} et vesti-
menta sua sacerdotalia.

-
- a) et - mancipiis mit Verweiszeichen am Rand nachgetragen.
 - b) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 180^V/181^R].
 - c) aus Argentum verbessert.
 - d) Davor in Len- getilgt.
 - e) examito cod.
 - f) libros cod.
 - g) spalterium cod.

18. Febr., 48v

Euerhardus Babenbergensis canonicus
Widego sancti Michahelis
Gherhardus diaconus/

Obiit Reinoldus maior prepositus, qui dedit minutam
decimam in Hottenem ad lumen quod ardebit diebus
ante crucifixum./

/14/

Erengardis laica, que dedit fratribus monile aureum et
tres fertones./

Conradus de Valkensten maior prepositus, qui dedit dimi-
dium de decimam in Veltberghe, tres mansos in
Hasen et censum XXIII solidorum.

20. Febr., 49r

Deddo presbiter

Ludolfus de Waltinkerothe^{a)}

Fridericus laicus.^{b)}

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 181^Va]

b) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 181^V/182^R].

21. Febr. 49r

Hugo presbiter

Bertha laica

Bertoldus sancti Michaelis

22. Febr., 49v

Hazico presbiter Corbegensis

Lucia conuersa

Methildis comitissa/

/14

Helica, pro qua date sunt due libre nummorum.

23. Febr., 49v

Willighis archiepiscopus

Marcold presbiter

Bardo laicus

24. Febr., 50r

Bruno presbiter

Woffo presbiter Wldensis

Immicha uidua

25. Febr., 50r

Reinhardus episcopus

Eilbertus diaconus prepositus Babenbergensis

Thetmarus presbiter

26. Febr., 50v

Rodolfus Augensis

Hugho episcopus

Thiodericus diaconus sancte Crucis/

/14

Ecberti^{a)} laici de Tossem, qui contulit ecclesie
II mansos et dimidium et aream in Bernigherode,
de quo dantur IV denarii ad prebendam, X solidi
scolaribus pauperibus, leprosis V solidi, cam-
panariis I solidus, in capellam sancti Silvestri
VIII solidi.

a) Davor Herberti laici de gestrichen.

27. Febr., 50v

Luppoldus Altahensis frater noster
Uuitheroldus presbiter frater noster
Ecbertus sancti Michahelis/

Iutha de Othershem, que fratribus contulit XII marcas,
obiit.

28. Febr., 51r

Thiodericus Monasteriensis episcopus frater noster
Meinfridus presbiter Uuldensis
Waltsuidis uidua, quę dedit mansum unum in Hogessem
VI solidos soluentem; qui additus manso
fratris sui Fritherici soluit fratribus
panem in refectorio per unam septimanam.

1. März, 51r

Ursus presbiter in Helmuardshusen

Erpo laicus

Rikenza uidua, pro cuius anima Burchardus filius eius
dedit mansum unum in Uuestuelde ad hospitale,
pro se autem alium in eadem uilla fratribus
contulit./

/12 z/

Henricus Volcmari filius obiit./

/14

Bertoldi Pilonis, qui dedit III mansos in Eumbereke,
de quibus dantur IIII denarii ad prebendam
et candela de I libra cere et campanariis
VI denarii.

Bodo laicus qui contulit fratribus III mansos.

2. März, 51v

Reinhardus Haluerstadensis episcopus frater noster
Almarus Goslariensis decanus
Engelhardus laicus dedit uiginti iugera et aream in
Hemstide

3. März, 51v

Iohannes laicus occisus

Thancmarus presbiter/

Hatheburg laica

4. März, 52r

Walbertus presbiter

Othelricus laicus

Eilburgis laica

5. März, 52r

Godefridus scholaris frater noster

Bertheldis laica

Euerhardus diaconus, qui dedit VIII marcas fratribus

6. März, 52v

Retharius episcopus

Othelricus presbiter Uuldensis

Bertheldis laica

7. März, 52 v

Hemmezo Maghedeburgensis presbiter et decanus
Eizo laicus
Ernestus presbiter dedit fratribus XII marcas
Wasmodus laicus/

/14

Druda uidua et maritus eius Helmwicus contulerunt fratribus
III mansos in Otfredessen, dimidium in Lafferde, XXIII
iugera in Drispenstede et Aldendorp.

Iohannes Verdensis qui dedit III marcas fratribus/

/36

Anniuersarius^{a)} Iohannis Steenberch sacerdotis; capitulum
dabit florenum Renensem, qui inter canonicos presentes
diuidetur.

a) Das Folgende im Martyrolog auf Rasur.

8. März, 53r

Azelinus XVI nostre ecclesie episcopus

Wintherus Augiensis

Lambertus presbiter frater noster dedit^{a)} matutinalem
et lectionarium cum plenario^{a)}

Conradus presbiter Ghoslariensis

a) dedit - plenaria am Rand nachgetragen

9. März, 53r

Gheroldus presbiter sancti Mauriti

Hezelo sancti Michahelis

Bernghozus presbiter Uuldensis

10. März, 53v

Reinhardus presbiter

Auo infans

Thietburgis sanctimonialis

11. März, 53v

Hoico presbiter sancti Michahelis

Iuditha conuersa

Ghero presbiter

12. März, 54 r

Manegholdus Patherburnensis subdiaconus frater noster

Godeboldus abbas

Harderodus diaconus frater noster

13. März, 54r

Menuuardus monachus

Thetburgis uidua

Bezelinus laicus dedit ad prebendam fratrum tres mansos
in Fordie pro se et uxore sua Athelheida, pro
quo dantur IIII^{or} denarii.

14. März, 54v

Rothbertus subdiaconus Corbegensis

Methildis regina

Bertoldus XVIII nostre ecclesie episcopus/

/12

Obiit Gertrudis laica de Isenhagen, cuius filius Fridericus contulit nobis centum marcas.

15. März, 54v

Reinfridus presbiter Corbegensis

Hildegardis sanctimonialis

Reinoldus qui dedit mansum et dimidium in Linden

16. März, 55r

Herbertus episcopus^{a)}

Fritherundis comitissa

Alfheidis uidua dedit dimidium mansum in Eilstrinke

a) Davor radierte Lücke

17. März, 55r

Stephanus episcopus
Wlfrad presbiter
Athelheidis inclusa/

/27 Adelheydis laica, de bonis in Holthusen IIIII denarii ad pre-
bendam.

18. März, 55v

Thetmarus subdiaconus Uuldensis
Ezelinus sacerdos sancti Michahelis
Bertoldus presbiter frater noster/

/27 Halto prepositus noster dedit fratribus XXVI marcas in curia sua, unde dantur quatuor^{a)} denarii ad prebendam, uicariis II denarii, camerariis et campanariis I solidus. Thidericus sacerdos uicarius episcopi, qui dedit ad prebendam XI marcas et ad lumen domini nostre XI marcas, que impense sunt bonis in Bledenem.

a) Über der Zeile nachgetragen.

19. März, 55v

Othbertus presbiter decanus sancte Crucis.

Theodericus presbiter

Wilburgis laica

20. März, 56r

Heinricus diaconus frater noster

Walburgis uidua

Ebo archiepsicopus Remensis, nostre ecclesie III epis-
copus/

/3/

Theodericus presbiter obiit/

Conradus presbiter dedit XXX/ marcas fratribus, que
locate sunt in bonis Iesen et Rethen, unde
dantur IIII^{or} denarii ad prebendam.

21. März, 56r

Godeschalcus presbiter
Meghinboldus Augiensis
Hartbrandus Corbegensis/

Hartbertus nostre ecclesie XXVI episcopus obiit.

22. März, 56v

Bernhardus presbiter frater noster

Windelburgis laica

Iuo presbiter

23. März, 56v

Rothlandus Corbegensis

Gunzelinus presbiter sancti Michaelis

Ricburgis laica

24. März, 57r

Sihemundus presbiter

Beatrix sanctimonialis

Walo presbiter dedit in usus fratrum claustrum et pauperum undecim marcas. /

/12

Obiit Thetmarus abbas sancti Michaelis

25. März, 57r

Ella uidā soror nostra, quę multa bona contulit ecclēsię
nostre

Heinricus laicus dedit mansum unum cum quinque mancipiis
in Uolkereshem

Volsuuidis laica dedit mansum unum ad hospitale.

26. März, 57v

Othelricus scholaris frater noster

Werenburgis conversa

Conradus laicus

27. März, 57v

Hogerus presbiter

Hethenicus Mindensis canonicus frater noster

Frithesuit ancilla Christi

28. März, 58r

Heinricus abbas Uuldensis

Heinricus presbiter Corbegensis

Methildis inclusa

29. März, 58r

Eiko Mindensis frater noster

Rothbertus comes

Uualburgis vidva dedit mansum et mancipium unum in Areber-
ghe.

30. März, 58v

Engelbertus presbiter Goslariensis
Hauardus sancti Mauriti frater noster
Bertoldus comes dedit nobis duos mansos

31. März, 58v

Emmica laica

Adolfus presbiter

Luthghardis laica que dedit macellum

1. April, 59r

Werherus presbiter

Sighebodo diaconus sancti Michahelis

Hermannus comes de Lichouue dedit duos mansos in Buine.

2. April, 59r

Baldeuvinus rex Iherosolimitanus

Gehardus presbiter

Uuindelburgis uidua/

Obiit Thydericus Rammesberch, quondam uicarius chori sancti Godehardi, qui de bonis post mortem suam relictis legauit ecclesie quadraginta marcas, que impense sunt comparacioni bonorum in Hesede et adiecti sunt uicarie sancti Godehardi^{a)}; de predictis bonis^{b)} dabit uicarius unam marcam, de qua campanariis et camerariis dabuntur duo solidi ad pulsandum, pro candela solidus, residuum diuidetur inter dominos et uicarios, ita quod^{c)} duo uicarii recipiunt portionem unius domini .. et procurabit crucibulum^{d)} nocturnalem in predicto choro incendendum, et residuum bonorum habebit uicarius.

a) -o- verbessert.

b) Davor dabit gestrichen.

c) quot cod.

d) crusibulum cod.

3. April, 59v

Adeloldus presbiter prepositus sancte Crucis
Meinricus presbiter Magedeburgensis frater noster
Thiodericus presbiter sancti Michahelis/

Burghardus Magedeburgensis archiepiscopus quondam eccle-
sie nostre custos, in cuius anniversario da-
buntur V denarii de areis in Lapidibus.

4. April, 59v

Thietbertus subdiaconus frater noster

Sifridus laicus

Ecbertus comes dedit Bulthem cum sexaginta mansis fratri-
bus.

5. April, 60r

Erbertus presbiter

Iudetha conuersa

Helemuicus sacerdos

6. April, 60r

Aribo archiepiscopus

Thethardus scolaris frater noster

Meinsuidis sanctimonialis

7. April, 60v

Poppo abbas

Walbertus presbiter sancti Michahelis

Bertha laica/

/7

Obiit Margareta de Brunkenhusen V denarii ad prebendam,
camerariis, campanariis solidus, sco-
laribus II solidi, cereum de talento
de tribus mansis in Losbeke.

8. April, 60v

Hoiko presbiter frater noster
Rothgherus Goslariensis presbiter
Vastburgis sanctimonialis

9. April, 61r

Bernnuardus sancti Michaelis

Sighenandus alicus qui dedit VI solidos

Thietherus laicus qui dedit mansum unum in Rethen/

/23/

Obiit Lippoldus de Stockem, qui dedit talentum ad
fabricam pro confraternitate/

/22

Anniuersarius domni Henrici dicti de Golttorne concano-
nici nostri et in episcopum ecclesie Bremensis
electi dabuntur V denarii ad vigilias, uicariis,
qui non recipiunt porcionem cum domnis nostris,
IV denarii^{a)}, scholaribus II solidi, candela de
libra cere, campanariis et camerariis I solidus
et hec dabuntur de III mansis in Bokenum et suis
attinentiis.

a) Vor denarii: solidi II gestrichen.

10. April, 61r

Ghiselbertus sacerdos

Bacco scolarius

Ghoda conuersa

11. April, 61v

Benno laicus

Beatrix commitissa

Methildis laica

12. April, 61v

Bernhardus subdiaconus frater noster
Ezelinus presbiter
Retheth uidua/

Obiit Bertoldus sacerdos dictus Grimpe, in cuius anni-
uersario dabuntur IIII^{or} denarii ad vigiliis de
dimidia decima^{a)} in Hachem et III mansis in Bonyem.

a) unter der Zeile nachgetragen

13. April, 62r

Edulfus scholaris

Ida puella

Conradus episcopus Traiectensis nobis oblationem misit.

14. April, 62r

Ghiselbertus presbiter sancti Michahelis

Margareta laica

Adelogus presbiter/

In festo Tyburcii et Valeriani dabit prepositus vnam
marcam cum dimidia et quinque solidos Hildensemenses
de orto inter plateam Frisonum et Nouam Ciuitatem
situato, que hoc modo ministrabuntur: ad pulsandum
sex solidos Hildensemenses, subcustodi quatuor soli-
dos Hildensemenses pro corona minori et luminibus
circa chorum accendendis, in uesperis, in matutinis
et in missa succentori sicut uni uicario, cuilibet
scolari de dormitorio presenti in missa unum denarium,
sacerdoti, dyaconis, subdiaconis ministrantibus et
duobus canonicis subdyaconorum choro presidentibus
cuilibet duplicem porcionem, campanariis et camerariis
unum solidum Hildensemensem, famulo campanariorum duo
denarios. Residuum diuidetur dominis et uicariis in
uesperis et in missa presentibus, ita quod duo uica-
rii recipiant portionem vnus domini. Ad instantiam
et petitionem quondam domini Eghardi de Eldingen,
huius ecclesie prepositi.

15. April, 62v

Heinricus Maghedeburgensis archiepiscopus frater noster
Bertoldus presbiter frater noster dedit fratribus XX mar-
cas.

Alexander laicus dedit III mansos cum VII mancipiis pro
se et fratre suo in Machtereshem.

16. April, 62v

Heylo presbiter sancti Michahelis

Bia sanctimonialis

Bacco laicus dedit III mansos

17. April, 63r

Heinricus diaconus Goslariensis

Berta monialis

Symodis uidua/

Conradus marschalkus qui dedit VI marcas et III mansos
in Haddendorpe

18. April, 63r

Godeschalcus subdiaconus

Eba puella

Mylo episcopus/

Bruno sacerdos et cantor, de Alvelde VI denarii, vicariis,
III denarii, ~~camerariis~~ et campanariis I solidus,
candela de libra cere, scholaribus II solidi, succen-
tori I solidus, cuilibet dominorum, qui vigiliis et
misse interfuerint, dabitur dimidia stopa vini, cano-
nicis sancte Crucis V solidi.

19. April, 63v

Uolradus subdiaconus

Lambertus presbiter frater noster dedit ꝥcclesię examitum
album et tres mansos in Lenethe ad prebendam
fratrum.

Athelheidis soror nostra cuius maritus Uulfherus pro utro-
que dedit XL marcas et ipsa X superaddidit.

20. April, 63v

Anno abbas

Athelhelmus monachus

Windelmodis sanctimonialis/

/28

Iohannis de Rintelen sacerdotis una marca cum dimidia de curia domini^{a)} Wilhelmi de Volkersem sita inter ecclesiam sancte Crucis et urbem, unde canonicis in vigilia et in missa presentibus una marca et vicariis dimidia marca diuidetur/

Wiltrudis^{b)}.

a) Am Rand nachgetragen.

b) Am Rand.

21. April, 64r

Thiedolfus presbiter Corbegensis

Otto laicus

Reimburg laica

22. April, 64r

Thethmarus presbiter

Rixsuidis inclusa

Ludegherus puer.

23. April, 64v

Ieico presbiter frater noster

Uuernherus Augiensis

Bertramus laicus dedit III marcas fratribus/

/11

Gerwici layci de Essem quatuor denarii et cereus de
solido.

24. April, 64v

Israhel episcopus

Ermenghardis laica

Ingrammus subdiaconus Patherburnensis frater noster/

/14

Heidenrici sacerdocis et cellerarii fratris nostri dabuntur de decima in Kercheimbere cuilibet fratrum VI denarii, pauperibus scholaribus II solidi, camerariis et campanariis I solidus, cuilibet dominorum qui vigiliis et misse interfuerit dimidia stopa vini

25. April, 65r

Meinuardus abbas sancti Michahelis

Hemma conuersa

Volcgherus diaconus Uuldensis.

26. April, 65r

Macco presbiter
Ordolfus laicus
Ermburgis laica/

/16/

Obiit Iohannis miles dictus de Wuluinge qui dedit fratribus
duas marcas/ Iordanis^{a)}

a) am Rand.

27. April, 65v

Hermannus diaconus frater noster
Hemezo conuersus
Vuixsuitdis laica dedit libras fratribus/

/24/ /

Siffridus XXXII episcopus obiit/ quaere in fine/

/22

Et Sifridi nostre ecclesie episcopi
Borchardi Magdeburgensis archiepiscopi,
Hermanni Halberstadensis episcopi
et Sifridi prepositi nostri dictorum de Blankenburgh,
Henrici
et Borchardi fratrum comitum de Woldenberghe,
Kunegunde

et uxorum ^{a)} suarum atque filiarum et filiorum dic-
torum comitum cum suis uxoribus, Meynardi,
Andree et Conradi, et dabitur cuilibet canonico
presenti dimidia stopa vini et unus solidus,
cuilibet vicario quarta vini et tres denarii,
due libre cere ad ponendas duas candelas, campa-
nariis solidus et cum maioribus campanis pulsa-
bunt.

a) Davor Lücke für etwa 6 Buchstaben.

28. April, 65v

Otto abbas

Thetmarus diaconus frater noster

Siuuardus Mindensis episcopus frater noster/

/14

Henrici diaconi fratris nostri de decima in Kercheimbere
dabuntur cuilibet fratrum VI denarii, pauperibus
scolaribus II solidi, camerariis [et] campanariis
I solidus.

29. April, 66r

Conradus Tullensis episcopus frater noster
Godefridus scolaris Mindensis frater noster
Siburgis laica/

/12

Obiit Volcmarus nostre ciuitatis burgensis qui contulit
ecclesie nostre CC^{tas} libras que locate
sunt in emptione advocatie villicationis
nostre in Bullem; dedit eciam tres fertones
auri ad reparationem tabule nostre/ de
decima in Weledhe V denarii/

Henricus dux palatinus^{a)}.

a) Am Rand.

30. April, 66r

Othelricus presbiter decanus nostre ecclesie et thesaurarius

Cono presbiter Haluerstadensis frater noster

Beniko presbiter decanus nostre ecclesie dedit fratribus

IIII^{or} mansos Uimmelesen/

Conradus de Woldenberghe dyaconus^{a)} nostre ecclesie canonicus.

a) über der Zeile nachgetragen.

1. Mai, 66v

Volbertus subdiaconus frater noster
Hildeburgis conuersa
Ghermannus presbiter/

Hylarius presbiter et decanus noster obiit.

2. Mai, 66v

Eueroldus diaconus sancti Michahelis

**Athelheidis laica dedit in aures fratribus et duas albas
ecclesie.**

**Methildis soror nostra, que ad prebendam nostram de here-
ditate sua tres libras dedit pro anima tam
sua quam filii et matris sue.**

3. Mai, 67r

Bertoldus presbiter sancte Crucis

Eilhardus diaconus

Rotheldis^{a)} uidua.

a) -e- aus -i- korr.

4. Mai, 67r

Bonifacius puer

Werenburgis sanctimonialis

Burchardus diaconus

5. Mai, 67v

Buno camerarius sancti Godehardi

Iudita abbatissa

Tanchmarus laicus

6. Mai, 67v

Bertoldus diaconus frater noster
Ymika uidua dedit duas libras fratribus
Ernestus laicus dedit duas libras fratribus
Ermburgis laica dedit duas marcas fratribus/

Wulbrandus de Waldenberch frater noster subdiaconus cano-
nicus/

/28

Willekini Vechten sacerdotis, de curia domini Ottonis de
Halremund sita apud cappellam sancti Pauli in
introitu urbis una marca datur, unde campana-
riis et camerariis duo solidi, cum quibus fa-
mulus campanariorum percipiet porcionem suam;
candelam de libra cere; residuum inter dominos
canonicos et vicarios in vigilia et missa pre-
sentibus s^c quod duo vicarii unius domini ca-
nonici recipiant porcionem dividetur.

7. Mai, 68r

Berengerus abbas Uuldensis frater noster
Uuindelburgis sanctimonialis
Otto imperator

8. Mai, 68r

Bernhardus presbiter frater noster

Gudetha uidua

Wernherus conuersus

9. Mai, 68v

Gundradus laicus

Ida uidua

Bernhardus presbiter

10. Mai, 68v

Udo presbiter sancti Godehardi

Todelinus diaconus frater noster dedit ad hospitale fratrum
mansum unum in Uuangaarde

Windelburgis uidua dedit fratribus V mansos in Dudinghe,
nouem in Nethelrere cum suis attinentiis.

11 Mai, 69r

Sifridus presbiter Uuldensis

Walderadis puella

Uuendelradus presbiter sancti Michahelis

12. Mai, 69r

Volcoldus diaconus frater noster

Arnoldus subdiaconus

Commemoratio omnium peregrinorum sancti Godehardi.

13. Mai, 69v

Euerhardus presbiter Corbegensis

Oda laica

Reinnoldus diaconus frater noster dedit ad prebendam fratrum
IIII^{or} mansos in Biuelthe/

Egelmari laici /

/28

Peragetur anniversarius domni Iohannis de Rintelen, qui
dedit ecclesie nostre quinquaginta marcas ad
fabricam; eciam dedit viginti quinque marcas
ad usus dominorum canonicorum.

14. Mai, 69v

podo episcopus
Gherhardus presbiter
Hildeburgis laica.

15. Mai, 70r

Godescalcus subdiaconus

Rermannus accolitus sancti Michahelis

Methildis conuersa/

Obiit Siffridus de Rutemberghe, canonicus huius ecclesie, qui in ultima wluntate sua et testamento omnia bona sua mobilia et immobilia illis^{a)} exceptis, de quibus specialiter disposuit, quod quibusdam paruulis pueris et familie sue deberent dari, legauit ecclesie ob salutem anime sue et parentum suorum; uoluitque de predictis bonis fieri obedienciam, que secundum obseruantiam ecclesie Hildesemensis inter alias obediencias computaretur. De quibus bonis impense sunt XX marce in curia domini Iohannis de Roma; pro illis dictus Iohannes de Roma uel eiusdem curie inhabitator soluet obedienciaro I marcam argenti annue pensionis in festo beatorum apostolorum Philippi et Iacobi. XXX marce sunt impense curie domini Guntzelini de Gyttelde, pro quibus dictus Guntzelinus uel predictae curie possessor dabit obedienciaro quolibet anno in festo sancti Michaelis I marcam argenti cum dimidia, et placuit dominis de capitulo, quod obediencia antedicta obediencia domini de Rutemberge nominetur et quod infrascripta de bonis sepedicte obediencie in hunc modum ministrentur^{b)}: primo in anniuersario sepedicti Siffridi obedienciaro dabit VI denarios ad prebendam, uicariis, qui non recipiunt porcionem cum canonicisⁱ, unicuique III denarios, I solidum pro candel(is) subcustodi,

a) Davor et cod.

b) ministretur cod.

(15. Mai, 70 r)

campanariis et camerariis I solidum pro
pulsanda, seruo campanariorum III denarios.
Item procurabit obedienciarius, quod in festo
conuersionis sancti Pauli maior corona accen-
datur in uespera et in missa summa, et etiam
minor corona in choro in missa summa, et dabit
campanariis et camerariis XVIII denarios. Item
dabit succentori in festo Iohannis ewangeliste
ante portam Latinam VI denarios pro sequencia:
uerbum Dei.

16. Mai, 70r

Winnimarus abbas
Thancsuidis uidua
Bertoldus puer^{a)} /

Eylbertus dyaconus frater noster obiit, qui^{b)} vicarium
perpetuum^{c)} in ecclesia nostra instituit, ad cuius
prebendam ordinauit medietatem decime in Repe-
nerde, quam a fratre suo Iohanne LX marcis re-
demit et ad hunc usum vicarie^{d)} ecclesie obti-
nuit. Hunc vicarium decanus qui pro tempore
fuerit requisito fratrum consensu instituet, ita
ut stabiliter vicarie^{e)} deseruiat et singulis
septimanis priuatim tres missas dicat: vnam de
sancta Maria, aliam pro salute viuorum, ter-
tiam pro defunctis. Contulit etiam vicario duos^{f)}
mansos in Sowinghe, quos idem vicarius de manu
decani cum vicaria recipiet, et^{g)} insuper idem^{h)}
soluet XX solidos ad elemosinam pauperum, I so-
lidum ad cereumⁱ⁾, I solidum campanariis, pre-
terea^{k)} vicarius in anniuersario^{l)} suo ad quam-
libet prebendam VI denarios dabit

de decima in Eilenroth. Contulit etiam eccle-
sie psalterium glosatum et apostolum et Librum

- a) Dazu am Rand von neuzeitlicher Hand M^oC^oIIII^o.
b) Von hier bis zum Ende des Eintrages andere Tinte.
c) Dazu am Rand vicaria sancti Laurentii
d) Auf Rasur und von jüngerer Hand korrigiert,
die Lesung ist nicht ganz sicher.
e) Auf Rasur und von jüngerer Hand nachgezogen.
f) vicario du- von jüngerer Hand nachgezogen.
g-h) Von jüngerer Hand nachgezogen.
i) ceū cod.
k-l) preterea bis anni- von jüngerer Hand nach-
gezogen.

(16. Mai, 70r)

Regum et bybliotecam sine glosa in duobus
uoluminibus usu eorum Iohanni fratri nostro
concesso.

17. Mai, 70v

Heinricus accolitus frater noster

Iohannis presbiter sancti Michahelis

Tymmo presbiter et decanus Tancuarderodensis frater noster.

18, Mai, 70v

Fridericus presbiter

Osterlindis conuersa

Athelheidis uidua dedit XV iugera et aream unam in Estrem./

17

Anniversarius ^{a)} domni Ludolfi camerarii qui contulit ecclesie septuaginta sex libras ad comparandam decimam in Holthusen, que collata est a domno nostro Conrado episcopo ad prebendam fratrum, ad agendam iam dicti Ludolfi memoriam usu eius Heinrico filio eius confratri nostro quoad uixerit assignato. Dedit preterea quadraginta talenta de quibus empti sunt in iam dicta uilla quatuor mansi et dimidius a fratribus sancti Mauricii in monte, de quibus candelam nocturnalem ceream ad altare domine nostre in cripta talem qualis ad altare maius ministratur dari constituit. De rebus suis ad sartatecta uiginti quinque et amplius talenta impensa, sunt quatuor talenta et sex solidos, que iure feodali a domno episcopo tenebat in moneta, in manus domni episcopi resignauit et de tribus et dimidio et sex solidis capellam beati Siluestri dotari obtinuit reliquis decem solidis in refectorio pauperibus scholaribus assignatis. Duo preterea talenta, que in iam dicta moneta tenebat, in manus episcopi resignauit, quorum unum dominus episcopus ad prebendam fratrum, aliud ad elemosinam pauperum scholarium in refectorio donauit usu tamen iam dictorum talentorum Adelheidi uxori sue quoad uixerit relicto.

- - - - -
a) Davor: Potentiane obitus.

19. Mai, 71r

Volhardus Brandeburgensis episcopus prepositus noster
Byso laicus frater noster
Bernhardus diaconus sancti Michahelis .

20. Mai, 71r

Burchardus abbas sancti Michaelis

Thiodericus laicus

Marcquardus puer.

21. Mai, 71v

Willi presbiter sancti Michahelis

Uuichmannus decanus

Eilbertus presbiter/

/17

Fredericus dyaconus dictus de Winnigenstede frater noster de cuius rebus post mortem eius relictis empti sunt quatuor talentorum redditus quadraginta marcis puri argenti a uenerabili domno nostro Henrico ecclesie nostre episcopo de macellis carnificum in Paruis Lapidibus annis singulis ministrandi de quibus dabuntur in die anniuersarii sui ad quamlibet prebendam sex denarii, cuilibet uicario tres, campanariis et camerariis I solidus, candela de libra cere, pauperibus scolaribus X solidi.

22. Mai, 71v

Athelbertus sancti Michahelis

Aldomnus presbiter frater noster

Bernhardus prepositus Patherburnensis frater noster.

23. Mai, 72r

Bruninghus diaconus frater noster

Uualburgis laica

Conradus uicedominus dedit duos mansos in Waleshusen
ad prebendam fratrum/

/9

Oda laica, pro qua filius eius Rodolfus instituit^{a)} dari
ad quamlibet prebendam III denarios de Lenethe
cuilibet^{b)} e tribus campanariis II.

a) -tit- über der Zeile nachgetragen

b) -li- über der Zeile nachgetragen

24. Mai, 72r

Sighebode subdiaconus

Poppo laicus

Seburgis uidua/

Obiit Henricus nostre ecclesie XXIX episcopus.

25. Mai, 72v

Thancmarus presbiter frater

Bodo subdiaconus sancti Mauriti

Thiodericus abbas sancti Michahelis

Berengherus diaconus frater noster dedit mansum unum
in Bikem/

/9

Rodolfus laicus pro quo filius^{a)} eius Rodolfus instituit
dari ad quamlibet prebendam III denarios de
Lenethe, cuilibet e tribus campanariis II.

a) Vor -1- -i- radiert.

26. Mai, 72v

Uolcmarus presbiter

Alburgis laica

Bertoldus laicus/

17

Obiit Thidericus de Brunkenhusen, V denarii ad prebendam,
Gamerariis, campanariis solidus, scholaribus II solidi,
di, cereus de talento de tribus mansis Losbeke.

27. Mai, 73r

Gumbertus presbiter

Berta comitissa

Ghiselbertus sacerdos canonicus sancti Blasii in Brunewich dedit ecclesie X marcas.

28. Mai, 73r

[1]

Rodolfus sacerdos

Margareta conuersa

Rodolfus prepositus frater noster.

29. Mai, 73v

[1] Amulricus presbiter frater noster
Ecbertus laicus
Teta laica.

30. Mai, 73v

[1] Meinherus sacerdos
Heinricus laicus
Altfridus scolaris.

31. Mai, 74r

[1]

Ameco conuersus

Hildibertus archiepiscopus

Suanehildis comitissa

1. Juni, 74r

[1] Arnoldus prepositus Osenbrucgensis frater noster
Gheradagus presbiter frater noster
Ghertrudis uidua.

4. Juni, 75r

[1] Beuo presbiter frater noster
Conradus imperator
Ghislā sanctimonialis.

5. Juni, 75r

Reimmarus presbiter decanus sancti Mauriti
Godefridus sacerdos Corbegensis/

/25

Iohannes Dukere obiit, in cuius anniuersario dabuntur V denarii ad uigilias , vicariis qui non recipiunt^{a)} portionem^{b)} cum dominis IV solidi et II denarii ad uinum rectorii, II solidi scholaribus, I solidus campanariis, VI denarii de parua decima Weledhe et de nouali Gerhardi de Weledhe famuli et de dimidio manso Egenstedhe et hec bona adiecta sunt obediencie Snehen siue Wakenstede/

Anno domini M CC LXXX VIII° occisi sunt milites in Helmenstat a burgensibus.

a) Mit Verweiszeichen am Rand nachgetragen.

b) portoinem

6. Juni, 75v

- [1] Nortbertus Magedeburgensis archiepiscopus frater noster.
Udo Haluerstadensis frater noster
Suaneburgis laica.

7. Juni, 75v

[1] Fridericus abbas sancti Godehardi
Volcholdus laicus dedit duas marcas fratribus
Wendelmodis uidua dedit secundam campanam ad primam
sonantem.

8. Juni, 76r

[1] **Thiodericus presbiter**

Iohanna laica dedit fratribus dimidiam marcam

**Frithericus accolitus dedit XX marcas et tres hallas in
Foro.**

9. Juni, 76r

[1] **Heinricus presbiter Babenbergensis frater noster
Thiodericus laicus occisus dedit mansum unum in Sibegti-**
hem.

**Obitus multorum milium^{a)} occisorum in primo bello ad locum
sui nomen Haimburg./**

Heinricus presbiter Babenbergensis.

a) über der Zeile nachgetragen.

10. Juni, 76v

Rodekinus presbiter sancti Michaelis
Ghertrudis Ghandenesheimensis preposita
Cunegundis in Quidelincheburg preposita/

Obiit^{a)} dominus Bodo de Homborch quondam prepositus in Monte;
in cuius anniuersario dabuntur VI denarii ad preben-
dam de decima in Hymmesdore, item vicariis qui non
recipiunt portionem cum domnis V solidi et quilibet
vicarius sacerdos habens gratiam legat missam ipso
die pro defunctis, item pauperibus scholaribus $2\frac{1}{2}$ so-
lidi, camerariis et campanariis XVIII denarii pro
pulsu magnarum campanarum, candelam de libra cere que
ardeat infra vigiliis et ponetro sicut candeles que
in anniuersariis aliorum dominorum nostrorum poni
solent.

a) Davor Barnabe apostoli.

11. Juni, 76v

[1] Reghinbertus episcopus
Heinricus rex Anglię
Oda uidua dedit aream et quatuor uigera in Aselen.
Bardo.

12. Juni, 77r

[1] Athelgotus Maghedeburgensis archiepiscopus frater noster
Luppoldus laicus.
Yda puella.

13. Juni, 77r

[1] Wernherus presbiter Corbegensis
Reinsuidis laica
Bertoldus scolaris.

14. Juni, 77v

[1]

Euerhardus Haluerstadensis presbiter frater noster

Athelburgis comitissa

Marcquardus sancti Michahelis.

15. Juni, 77v

[1] Vulferus presbiter sancti Michahelis
Widekindus laicus
Athelheidis conuersa.

16. Juni, 78r

[1]

Gherdagus puer

Heinricus prepositus sancti Bartholomei

Osterlindis conuersa dedit fratribus dimidiam marcam.

17. Juni, 78r

[1] Harthuicus^{a)} Maghedeburgensis archiepiscopus frater noster
Heinricus diaconus frater noster
Thietburgis laica.

a) -r- nachgetragen.

18. Juni, 78v

[1]

Gunzelinus comes

Berthramus laicus dedit duas marcas fratribus

Hugo subdiaconus frater noster dedit IIII^{or} marcas fratri-
bus.

Iohannes scolaris frater noster.

19. Juni, 78v

[1]

Sighewinus subdiaconus frater noster

Bruninghus presbiter frater noster in^{a)} episcopum electus^{a)}.

Siburgis uidua.

a) in - electus = über der Zeile nachgetragen

20. Juni, 79r

[1]

Heilbertus archiepiscopus

Heinricus laicus occisus

Lodewicus imperator fundator nostrę ecclesię cuius memoriam
fratres celebrem fecerunt et XX quinque solidos,
qui eis annuatim debentur de curia archiepiscopi
Reinoldi uendita, in eius anniuersarium deputa-
berunt.

21. Juni, 79r

[1] **Heinricus diaconus sancti Michahelis**
Ekkehardus presbiter sancte Crucis.
Conradus puer.

22. Juni, 79v

Adolfus abbas in Helmuardeshusen .

Hugo laicus.

Eyla puella./

/30

X milium uirginum.^{a)} In isto festo dabitur I marca argenti cum $1/2$, de qua campanariis et camerariis dabuntur III solidi pro pulsu magnarum campanarum, subcustodibus III solidi pro paru chorona et luminibus circa chorum que ardebunt in uesperis, in matutina et in missa, seruo campanariorum VI denarii, succentori VI denarii, cuilibet scolari presenti I denarius, cuilibet domicello infra scolam VI denarii, cuilibet uicario presenti III denarii. Residuum diuidetur inter dominos presentes, ita tamen quod illi qui presunt choro et qui personaliter ministrant in missa habebunt duplicem porcionem. Ista pecunia prenominata dabitur de curia domini de Homborch in uico Papenstich.

a) X - uirginum am Rand mit roter Tinte.

23. Juni, 79v

[1]

Werenburgis uidua

Bruno prepositus sancti Gereonis frater noster

Udo laicus dedit dextrarium fratribus.

24. Juni, 80r

[1] Wino abbas in Helmwardeshusen
Bya laica.
Thietmarus laicus.

25. Juni, 80r

Thietmarus episcopus

Conradus subdiaconus sancti Michahelis

Eta uidua/

/36

Memoria domni Borchardi Steenhoff cellerarii necnon parentum suorum et benefactorum eius; capitulum dabit octo florenos Renenses qui s^oc diuidentur: vicariis presentibus dabitur unus florenus inter eos equaliter diuidendus, tres solidi ad pulsandum campanas maiores campanariis, et camerariis et seruo campanariorum cuilibet III denarii, III solidi ad duas candelas; cuilibet scolari de dormitorio II denarii Peynenses. Residuum diuidetur inter dominos presentes, sic quod prelati recipiant duplicem porcionem domicelli et volatiles si sint et succentor non vicarius ex hiis duo recipiant quantum unus de dominis nostris.

26. Juni, 80v

- [1] Euerhardus Babenbergensis prepositus frater noster.
Otto dux.
Hildebrandus laicus.

27. Juni, 80v

[1] Hezelo presbiter frater noster
Ghisla uidua.

Hermannus piꝰ memoriꝰ presbiter frater noster contulit
ecclesiꝰ V mansos in Werre et III in Sowinke
et pro anima patris sui Retheri III mansos in
Berberghe.

28. Juni, 81r

[1] Udo Osenbrugensis episcopus frater noster
Dodo decanus sancte Crucis
Ghodesta laica dedit pro se et pro duabus filiabus Magheburg
et Alena XVIII ingera in Borschem.
Methildis ducissa benedictę memorie.^{a)}

a) [vgl. fol. 183r].

29. Juni, 81r

[1] Bolo scholaris frater noster
Helmericus presbiter.

Ghodescalcus laicus dedit nobis duos mansos in Beringhe
cum III mancipiis.

30. Juni, 81v

- [1] Otto Babenbergensis frater noster
Thiodericus diaconus Corbegensis.
Ghoderamus abbas sancti Michahelis.

1. Julii, 81v

[1] Bruningus Osenbrucgensis frater noster.
Hildeburgis abbatissa.
Heinricus comes.

2. Juli, 82r

[1]

Leo Remensis decanus frater noster.

Oda regina soror nostra.

Esicus diaconus frater noster dedit fratribus mansum
unum.

3. Juli, 82r

[1]

Bezelinus presbiter Corbegensis.

Heinricus archiepiscopus.

Ludegherus laicus dedit duos mansos cum V mancipiis in
Wolfringherothe.

4. Juli, 82v

Frithericus diaconus Babenbergensis frater noster.
Reinoldus sancti Michaelis.
Ascolfus laicus./

116

Ottonis^{a)} filii illustris principis Ottonis ducis in
Brunswic, XXXI episcopi.^{a)}

a) Ottonis - episcopi = am Rand.

5. Juli, 82v

[1]

Guntharius nostrę ecclesię primus episcopus.

Beringharius comes dedit tres mansos cum octo mancipiis
in Meinwardinkerothe.

Wighandus presbiter frater noster dedit XX marcas ad pre-
bendam fratrum et agendam ecclesię.

6. Juli, 83r

- [1] Eingelbertus presbiter sancti Mauriti.
Wichardus abbas sancti Michahelis.
Adolfus comes et
Enkelbertus occisi in Slauia cum aliis multis.

7. Juli, 83r

[1] Harthnithus presbiter frater noster.
Hismarus diaconus sancte Crucis.
Luithghardis laica.

8. Juli, 83v

[1]

Albertus comes.

Razo laicus.

Yda uidua.

9. Juli, 83v

[1] Herolinghus diaconus frater noster.
Godeschalcus presbiter.
Hadeburgis sanctimonialis.

10. Juli, 84r

[1]

Wlframus presbiter Uuldensis frater noster.

Albericus abbas in Helmwardeshusen.

Hermannus nostrę ecclesię XXII^{us} episcopus dedit III mansos in Sutherem cum molendino in usum fratrum cessuros in commemoratione fidelium animarum.

111 Juli, 84r

- [1] **Buo conuersus sancti Michahelis.**
Albuinus diaconus Uuldensis.
Altfridus Althaensis abbas.

12. Juli, 84v

Gherbergis abbatissa in Quindel(ingenborch)
Willehelmus presbiter sancti Michahelis
Luidburgis laica/

/17

Obiit^{a)} Arnoldus de Uideke sacerdos, in cuius anniuersario
dabuntur VIII denarii de dimidia decima in
Hagchem et tribus mansis in Bonyem ad uigi-
lias, vicariis IIII solidi et II denarii, qui
non recipiunt cum dominis nostris porcionem,
campanariis et camerariis I solidus, pauperi-
bus scholaribus V solidi, candela de I libra
cere. Item duo torticia^{b)} de tribus libris
cere, que a festo beati Michahelis usque Galli
ponentur ad sepem intra completorium illis
diebus solum, quibus non ponuntur candele et
ardebunt quousque completorium de domina nostra
sit dictum. - Campanariis, qui ponunt torticia,
dabuntur tres denarii.

a) Ein Teil des Eintrags steht auf Rasur.

b) Dazu am Rand de duobus candele ad completorium ponentur
a festo Michaelis usque Galli.

13. Juli, 84v

Byso Haluerstadensis frater noster.

Rozelinus Uuldensis oblationem misit fratribus.

Bernhardus laicus dedit duos mansos unum in Biuelthe
et alterum in^{a)} Retthen.

Heynricus primus imperator frater noster nostram pia
adauxit uoluptate prebendam dans Bokbarden
fratribus et curiam unam in Leithe cum XXV
mansis ꝛ ecclesiam nostram ditans palliis./

/24

Henricus XXXIII episcopus obiit.

a) Nachgetragen.

14. Juli, 85r

[1]

Heinricus episcopus.

Rodolfus presbiter Uuldensis.

Thiodericus diaconus sancti Michahelis.

15. Juli, 85r

Uulfframus Goslariensis frater noster.

Liudghardis abbatissa in Gandenesheim.

Sugerus decanus Monasteriensis frater noster/

/15

Anno domini ~~MCC~~ nonagesimo primo obiit Rodolfus natione
de Hauekesborch^{a)} serenissimus rex Romanorum./

/17

In diuisione apostolorum dabitur cuilibet dominorum
dimidia stopa vini et cuilibet uicario ~~una~~ quarta/
et due libre cere ad candelas accendendas et III
solidi ad pulsandum/ de decima in Gerboldissen.

a) -ke- nachgetragen.

16. Juli, 85v

[1]

Arnoldus abbas sancti Godehardi.

Methildis comitissa.

Liudburgis laica dedit X iugera in Cloun.

17. Juli, 85v

[1]

Uolcmarus episcopus.

Meinhardus laicus.

Windelghardis uidua.

18. Juli, 86r

- [1] Godefridus dux Iherosolimitanus.
Ghermodis conuersa.
Bertramus subdiaconus Hallensis.

19. Juli, 86r

[1]

Altmannus *scolaris*.

Suaneheldis *laicę*.

Bertoldus *presbiter Althensis*.

20. Juli, 86v

- [1] Lienizo diaconus Magdeburgensis frater noster.
Rothbertus sancti Mauriti.
Uuilbrandus Osenbrugensis frater noster.
Bernhardus nostrę ecclesię XX episcopus.

21. Juli, 86v

Thiodericus subdiaconus frater noster.

Occo puer sancti Michahelis.

Otherus laicus dedit duos mansos cum duobus mancipiis
in Odinghehusen/

Anniuersarius Henrici pincerne et uxoris sue pro quibus
dabuntur XVI solidi et VIII denarii de duobus
mansis in Vppem ad vigiliis; qui denarii diui-
dentur inter presentes/ sicut scriptum est in
originali.^{a)}

a) [vgl. fol. 89r]

22. Juli, 87r

[1] Bertoldus Uuldensis abbas frater noster.
Luderus decanus sancti Maritii.
Bodo comes.

23. Juli, 87r

[1] Volcbertus presbiter.

Werenburgis laica.

Bernhardus laicus dedit duos mansos unum in Suthbiuelte
alterum in Gherendeshem.

24. Juli, 87v

[1]

Euerhardus subdiaconus frater noster.

Gozbertus presbiter frater noster.

Ezelo presbiter sancti Michahelis.

Walderus presbiter decanus sancti Mauriti dedit fratribus XX marcas, pro quibus fratres assignauerunt duos mansos, unum in Herthe, alium in Lenede.

25. Juli, 87v

[1]

Widekindus laicus occisus.

Suaneheldis puella.

Sighefridus laicus dedit fratribus VI iugera in Veteri
Villa.

26. Juli, 88r

[1]

Esyco presbiter.

Atheloldus scolaris.

Escuvinus laicus.

27. Juli, 88r

[1]

Victor papa.

Benno Osenbrugensis episcopus frater noster.

Luitharius monachus.

28. Juli, 88v

[1]

Poppo subdiaconus frater noster.

Alueradis laica.

Azzo frater noster dedit cronicam et Augustinum super
psalterium.

29. Juli, 88v

- [1] Iohannes sacerdos frater noster.
Reinherus clericus.
Dioscelinus presbiter.

Obiit^{a)} Henricus pincerna et uxor eius Adhelheydis, quorum filius Ernestus nomine pro anima sua et uxoris sue et animabus predictorum patris et matris contulit ecclesie nostre duos mansos continentes quadraginta iugera, sitos in Vppem, tali conditione, ut in anniuersario patris et matris, qui in vigilia Marie Magdalene peragetur, dabuntur in vniuerso XVI solidi et VIII denarii tantum presentibus qui fuerint in vigiliis et in missa canonicis et vicariis, et diuidentur ita quod, quicquid cedit vni canonico, huius dimidietas dabitur cuilibet vicario^{b)} et puero^{c)}. Item hoc modo seruabitur cum predicta summa denariorum canonicis et vicariis tantum presentibus. Hernesto et uxori sue uiuentibus dicitur missa pro salute uiuorum in crastino Gregorii. Item quando vnum ex hiis mori contigerit, tunc missa pro salute viuorum dicenda conuertetur in uigil(ias) et in missam animarum, et ministrabuntur denarii diuidendi inter illos, qui vigiliis et misse interfuerint, sicut est predictum. Item quilibet sacerdos presens existens in^{d)} anniuersario leget missam pro defunctis. Item in commemoratione ipsius Ernesti dicitur a quolibet sacerdote missa pro salute uiuorum et ponetur candela de libra cere tantum in uigiliis et in missa

a) Am oberen Rand des eingelegten Blattes cf. f. 86^b (s.XIX).

b-c) Auf Rasur.

d) Radiert.

30. Juli, 90r

- [1] Thiodericus sancti Mauriti presbiter.
Ghertrudis laica.
Martinus presbiter.

31. Julii, 90r

[1] Bernnuardus Uuldensis frater noster.

Ida laica.

Ric¹ophus laicus dedit mansum unum cum IIII^{or} mancipiis
in Ranede.

1. Aug., 90v

Eilbertus presbiter.

Hildeburgis sanctimonialis.

Hunoldus laicus./

Margarete de Blickenstede sex denarii/ et cereus de
XVIII denariis, sex denarios camerariis et
sex campanariis, III solidos et IX denarios
ad hospitale sancti Iohannis et tantum
leprosis apud sanctam Katerinam.

2. Aug. 90v

[1] Ekkehardus Sleswicensis episcopus frater noster.
Lamburgis conuersa sancti Michahelis.
Ludolfus laicus.

3. Aug., 91r

[1]

Ieze presbiter sancti Michahelis.

Conradus prepositus Goslariensis.

Ekkehardus dedit mansum unum et quinque mancipia in
Adinkerothe.

4. Aug., 91r

[1]

Bruno presbiter Corbegensis.

Ludegherus diaconus frater noster dedit mansum unum in
Werre.^{a)}

Ludolfus presbiter frater noster.^{b)}

a) -e- aus -i- korrigiert.

b) am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 183^{Rb}]

5. Aug., 91v

[1]

Uolcherus accolitus frater noster.

Amelungus abbas in Riddageshusen frater noster.

Ettelo nostrę ꝑcclesię XVII^{us} episcopus.

6. Aug., 91v

Thietmarus episcopus.

Albertus diaconus sancti Gereonis.

Vico diaconus sancte Crucis/

/3
Cum opera Dei reuelare sit magnificum et meritorium^{a)},
notandum quod fures quodam tempore seris chori et
summi altaris adulterinis clauibus reseratis imaginem
domne nostre partim decrustauerunt et capud sancti
Oswaldi usque ad sedem decani cum difficultate ma-
xima deferentes et ibi relinquentes cum festinatione
simul et confusione graui recedere sunt compulsi. Quod
cum pro speciali habeatur miraculo a fidelibus et
deuotis, capitulum unanimi consensu decreuit, ut duo
de cetero choro presint in festo eiusdem sancti et
hoc ob Dei reuerenciam et talis rei, que diuinitus
euenisse creditur, memoriam solempniter celebretur.

a) Auf Rasur.

7. Aug., 92r

- [1] **Wezelo Magdeburgensis archiepsicopus frater noster.**
Sifridus Magdeburgensis subdiaconus frater noster.
Hehrifus frater noster dedit duos mansos in Abbinkerothe.

8. Aug., 92r

- [1] Liudgherus diaconus frater noster.
Albertus presbiter frater noster.
Bruno presbiter Mindensis frater noster.
Sifridus sacerdos frater noster dedit missalem duorum
uoluminum et sacerdotalia indumenta.

9. Aug., 92v

[1]

Ecbertus laicus

Helmburgis sanctimonialis.

**Thiodericus prepositus noster dedit duos mansos cum tribus
mancipiis in Selethe et argenteum cyphum quin-
que marcas ponderantem; ipse etiam rubeam
cappam cum aurifrigio decenter adornatam
beatę Marię obtulit.**

10. Aug., 92v

- [1] Ekkehardus presbiter Uuldensis.
Conradus dux occisus.
Athelheidis laica dedit marcam fratribus.

11. Aug., 93r

[1] **Hermannus accolitus frater noster.**
Christoforus scolaris.
Bodo presbiter sancti Michahelis.

12. Aug., 93r

Uualthardus episcopus.

Bodo diaconus sancti Mauriti.

Ghiuelinth soror nostra conuersa dedit quinque marcas
ad hospitale nostrum in ciuitate et sextam
in foro/

Adelheidis Reinfridi in cuius anniuersario dabuntur V \bar{M}
denarii ad prebendam de decima in Alegrimessen,
insuper candela de libra cere ad altare in
choro.

13. Aug., 93v

Gumbertus presbiter sancti Michahelis.

Ghisla laica dedit mansum unum cum tribus mancipiis in
Haddestorp.

Fritherundis laica dedit quinquaginta V iugera in Einhem/

Obiit Olgardis layca que dedit armillas aureas ad ymaginem
beate Virginis reficiendam/

Obiit Guncelinus de Berwinkele sacerdos frater noster.

/42/

14. Aug., 93v

[1]

Adolfus laicus.

Suaneheldis comitissa.

Reinnaldus Coloniensis archiepiscopus frater noster. a)

a) [vgl. fol. 183^Va - 184^Ra]

15. Aug., 94r

[1] Altfridus nostrę ecclesię quartus episcopus.
Iordanus presbiter sancti Michahelis.
Borchardus comes dedit quatuor mansos in Osethe/

Henricus laicus^{a)}

a) Unvollständiger Nachtrag.

16. Aug., 94r

Wicherus episcopus .

Hermannus diaconus Babenbergensis frater noster.

Ghuntherus prepositus in Heninke/

146 Conradus nobilis de Werberch interfectus in prelio ante
castrum Harlingeborch anno domini ~~MCCXC~~^{MCCXCVIII} primo.

17. Aug., 94v

- [1] Vuolframus accolitus.
Symodis puella.
Uolchardus laicus.

18. Aug., 94v

[1]

Hemezo diaconus.

Ghermodis conuersa.

Heinricus Comes.

19. Aug., 95r

[1]

Iofredus comes.

Dudo diaconus frater noster.

Ghislal laical misit fratribus elemosinam.

20. Aug., 95r

[1]

Bruno episcopus.

Olthelricus conuersus sancti Michaelis.

Luidghardis sanctimonialis in Ghandenesheim.

21. Aug., 95v

Otto presbiter santi Gereonis.

Burchardus laicus.

Erwinus comes conuersus/

/13

Conradi de Dorstat, de decima in Berle dabuntur VI denarii ad prebendam, campanariis VI denarii, candelae de libra cere, uicariis III denarii.

22. Aug., 95v

[1] Hugo presbiter Corbegensis.
Salome inclusa.
Bodo comes.

23. Aug., 96r

- [1] **Thiodericus diaconus frater noster.**
Dauid scolaris.
Siburgis laica.

24. Aug., 96r

- [1] **Piligrinus Coloniensis archiepiscopus.**
Uncherus subdiaconus.
Esycus conuersus sancti Michahelis.

25. Aug., 96v

[1]

Godeschalcus presbiter sancti Gereonis.

Bya pælla.

Bernhardus uicedominus dedit III mansos in Heninche et dimidium in eadem uilla ad altare sancte Crucis in usum luminaris, pro quibus et duobus mansis in eadem uilla sitis pro Conrado uicedomino ecclesie nostre collatis V mansos cum^{a)} sua decima^{a)} in Uphem in concambio^{b)} recepimus a congregatione de Heninge/
Henrici de Alta Domo de Achtem III denarii.

a) cum - decima nachgetragen.

b) concabio cod.

26. Aug., 96v

[1]

Benedictus frater noster.

Rothsuidis uidua. soror nostra.

Hermannus diaconus frater noster contulit ecclesie can-
tica canticorum.

27. Aug., 97r

[1]

Franco scholaris sancti Mauriti.

Helmwicus presbiter Sancte Crucis.

Albertus subdiaconus Babenbergensis frater noster.

Hermannus sacerdos sancti Michaelis.

28. Aug., 97r

[1]

Thiodericus Osenbrugensis diaconus frater noster.

Benzo puer sancti Michahelis.

Conradus comes dedit pallium ad reliquias sancte Marię
et ad prebendam fratrum IIII^{or} mansos cum sex a)
mancipiis in Stochem et Odesrode.

a) In radiierter Lücke mit anderer Tinte nachgetragen.

29. Aug., 97v

[1]

Desiderius diaconus frater noster.

Eppo subdiaconus Mindensis frater noster.

Bodo subdiaconus frater noster dedit III mansos in
Ulotede.

30. Aug., 97v

[1]

Warthmannus presbiter Uuldensis.

Ethelherus presbiter sancti Mauriti.

Ettelo laicus dedit mansum unum in Sunneborche.

31. Aug., 98r

- [1] Ekkehardus subdiaconus frater noster.
Franco presbiter frater noster.
Marsilias conuersus.

1. Sept., 98r

Heinricus Moguntinus archiepiscopus in Embike.

Helmburgis uidua.

Euerharus laicus dedit in Lankenez mansum unum VI solidos soluentem./

/13

Gertrudis de Dorstat, de medietate decime in Wakenstede VI denarii ad prebendam, campanariis VI denarii, candela de libra cere, cuilibet uicario III denarii.

2. Sept., 98v

[1]

Bernhardus scolaris.

Volcgerus laicus.

Ludolfus presbiter dedit III marcas fratribus.

3. Sept., 98v

- [1] Osdaghus presbiter.
Rothardus laicus.
Luithburgis laica.

4. Sept., 99r

[1] Thietmarus presbiter dedit duos libros missalem et
matutinalem sancte Marię et omnem suppellectilem
fratribus.

Frithericus presbiter sancte Crucis.^{a)}

Elika abbatissa in Ringelhem soror nostra; hæc et soror
eius Athelheidis abbatissa predium suum in
Heuenhusen contulerunt ecclesię.

5. Sept., 99r

[1]

Bodo presbiter prepositus noster.

Christianus subdiaconus sancti Gereonis.

Rikenza uidua dedit quatuor armillas aureas et anulum
unum.

6. Sept., 99v

[1] Retharius presbiter in Helmwardeshusen.
Ludolfus dux.
Conradus subdiaconus sancti Michahelis.

7. Sept., 99v

[1]

Godeschalcus laicus.

Gherburgis laica.

Hottericus presbiter sancti Michahelis.

8. Sept. 100r

[1]

Rodolfus subdiaconus Uuldensis.

Gudetha preposita Gandenesheimensis.

Haoldus diaconus frater noster dedit duos mansos in
Escherte.

9. Sept., 100r

- [1] Albericus presbiter sancte Crucis frater noster.
Willehelmus diaconus sancte Crucis.
Berno laicus dedit mansum unum in Friethene.

10. Sept., 100v

[1]

Uolccoldus subdiaconus Patherburnensis frater noster.

Thiodericus comes.

Methhildis sanctimonialis.

11. Sept., 100v

[1]

Conradus abbas sancti Michahelis frater noster.

Rothbertus presbiter decanus Monasteriensis frater noster.

Nordunghus presbiter Uuldensis.

Alfwinus presbiter frater noster contulit ad prebendam

fratrum III mansos in Wennerthe, preterea cyphum

argenteum dedit fratribus.

12. Sept., 101r

[1]

Adolfus presbiter.

Thiethsuidis puella.

Arnoldus laicus dedit talentum.

13. Sept., 101r

[1]

Godeschalcus diaconus.

Elika sanctimonialis.

Tiethardus nostrę ecclesię nonus episcopus.

14. Sept., 101v

[1] Christoforus subdiaconus sancti Gereones.
Thietmarus abbas in Helmwardeshusen.
Ludolfus puer./

/22 Hildebrandi de Uslaria subdyaconi fratris nostri pro
iusticia occisi./

/46 Iohannis XXX episcopi^{a)}

a) Am Rand

15. Sept., 101v

[1]

Werenbertus presbiter sancti Michahelis.

Conradus presbiter decanus noster dedit missalem et
quatuor marcas.

Arnoldus laicus occisus dedit ad prebendam fratrum V
marcas.

16. Sept., 102r

[1] **Sifridus conuersus.**
Burchardus laicus.
Suaneburgis uidua.

17. Sept., 102r

[1]

Eilhardus diaconus frater noster.

Lodewicus rex Francie.

Bodo laicus dedit III mansos et dimidium et decimam
eiusdem boni ad prebendam fratrum in Eilstrinche.

18. Sept., 102v

[1] Hermannus archiepiscopus.
Adolfus scolaris.
Reimmarus laicus.

19. Sept., 102v

[1]

Ekbertus presbiter.

Symon laicus.

Methildis laica dedit duas marcas.

20. Sept., 103r

[1]

Ernestus prepositus sancti Mauricii in Nighenburg.

Rodolfus sancti Godehardi.

Adeloghus nostrę ecclesię XXIII episcopus.

21. Sept., 103r

[1]

Wino diaconus.

Oda puella.

Hyserus laicus dedit duos mansos ad prebendam fratrum
in Alleuesen./

/30

Mathei festum. ^{a)} Ista die dabitur caritas cum pullis,
pane et uino, uidelicet I quarta uini cum 1/2
ulna linei panni ad manutergium ^{b)} dominis tan-
tum et 1/2 quarta uini uicariis, custodi II li-
bras cere pro luminalibus circa chorum et minori ^{c)}
corona accendendis necnon scolaribus in dormitorio
II solidi et I solidus campanariis et camerariis
ad pulsandas campanas maiores.

a) Am Rand mit roter Tinte.

b) manuterium cod.

c) minor cod.

22. Sept., 103v

[1] **Albertus presbiter Uuldensis.**
Tiethmarus laicus.
Alfeidis laica.

23. Sept., 103v

[1]

Thietmarus Uerdensis episcopus frater noster.

Emo Haluerstadensis accolitus frater noster.

Bernghozus abbas Uuldensis.

Odulfus presbiter Corbegensis.

Ethelgerus,

Poppo,

Guntherus Haluerstadenses canonici cum aliis multis
incendio interierunt.

24. Sept., 104r

[1] Harbertus presbiter frater noster.
Gherhardus subdiaconus sancti Mauriti.
Rixsuidis laica.

25. Sept., 104r

- [1] **Ghundoldus presbiter Uuldensis.**
Thiodericus Corbegensis.
Sighehardus diaconus.

26. Sept. 104v

{1]

Thiodericus episcopus.

Walburgis sanctimonialis.

Adolfus puer dedit mansum unum in Odinkehusen.

27. Sept., 104v

[1] **Ubertus conuersus sancti Michahelis in Sigheburg.**
Uuidekindus scolaris.
Wernherus laicus.

28. Sept., 105r

[1]

Diethbertus presbiter Vuldensis.

Gozmarus Richenbergensis prepositus.

Odericus laicus dedit ad prebendam fratrum duos mansos
in Aluelsemet uxor sua pro anima sua armillam
et crucem auream; ipse etiam fenestris australem
parietem in monasterio nostro decorauit.

29. Sept., 105r

[1]

Bero conuersus sancti Michahelis.

Vnarghus laicus.

Hermannus presbiter sancti Michahelis.

Conradus laicus dedit ~~II~~ II marcas.

30. Sept., 105v

[1]

Bertoldus subdiaconus Goslariensis.

Christianus conuersus sancti Michahelis.

Tyriethburgis uidua.

1. Okt., 105v

Bernolfus laicus.

Rotghardis sanctimonialis.

Othelricus sacerdos dedit seruitium./

/29

Obiit magister Hermannus de Sunnenberghe canonicus ecclesie nostre, prepositus Montis sancti Petri in Goslaria, qui contulit ecclesie nostre XXX marcas; hec pecunia impensa est curie domini Ottonis de Woldensen pro qua ipse et post eum possessores curie predictae ministrabunt dominis et vicariis I marcam cum $1/2$ et fiet administratio in hunc modum: campanariis et camerariis dabuntur solidos, succentori VI denarii, candela de solido, duo solidi ad pulsandum, III denarii famulo campanariarum, cuilibet scolari de dormitorio presbiteri in missa unus denarius; residuum dividetur inter dominos et vicarios presentes in vigilia et in missis sic quod duo vicarii recipiant porcionem unius domini.

2. Okt., 106r

[1]

Euerhardus diaconus Bauenbergensis frater noster.
Bero conuersus sancti Michahelis.
Ghertrudis laica./

/23

Obiit Otto scolasticus ecclesie nostre dictus de Valken-
stene.

3. Okt. 106r

[1]

Bernhardus diaconus sancti Michahelis.

Suaneburgis soror nostra.

Thietmarus comes occisus dedit Embrike^{a)} ad prebendam
fratrum.

a) -r- nachgetragen.

4. Okt., 106v

[1]

Hartmannus subdiaconus.

Ludeghersy laicus.

Hildegundis conuersa sancti Michaelis.

5. Okt., 106v

[1]

Sifridus subdiaconus Mindensis frater noster.

Euerhardus comes.

Heinricus imperator dedit dimidiam partem castelli Poppenburg ad prebendam fratrum pro anima sua et anima patris sui pro quo in commutatione IIII^{or} mansos accepimus quorum unus tantum decimatur scilicet in Ghudenstede, V in Adelendorp, duos et dimidium in Herte.

6. Okt., 107r

Reinuuercus presbiter.

Bruno clericus.

Ermenghardis puella./

Albertus subdiaconus et frater noster obiit^{a)}, qui contulit ecclesie C marcas ad agendam memoriam suam et patris sui Alberti et matris sue Gerburgis et fratris sui Thiderici, unde comparati sunt IX mansi, V siti sunt in Solzeken et IIII^{OR} in Geledhe, cum suis areis, qui modo commutati sunt in terciam partem bonorum in Redhen. Hoc autem modo fructus inde prouenientes distribuendos disposuit: in festo sancti Matthe, quod sollempniter celebrandum suscepit ecclesia, si in quadraginta occurrit, dabitur karitas cum piscibus et uino et cuneis; si extra quadraginta cum pullis et ceteris predictis. Duo etiam cerei de tribus libris cere ante altare domine nostre ponentur, qui ardebunt a uespera usque ad uesperam, campanariis dabuntur XII denarii; in anniuersario patris sui Alberti et matris sue Gerburgis cuilibet fratrum VI denarii, pauperibus X solidi, scholaribus chori V solidi, sacerdotibus de choro III solidi; duo etiam cerei de duabus libris cere ponentur: unus ante altare domine nostre, alter iuxta sepulcrum sancti Godehardi. Eadem forma seruabitur in anniuersario suo et fratris sui Theoderici agendo in die Marci confessoris. Pueris et pauperibus in dormitorio dabuntur ad bibendum in quadraginta X solidi, qui singulis noctibus in orationibus memores erunt sui. Notandum sit quod eadem bona ab omni iure et dominio sunt penitus expedita et aduocatorum onere liberata.

a) obiit et frater noster mit Verweiszeichen richtiggestellt.

7. Okt., 107r

[1]

Erkenbertus abbas Corbegensis.

Hartmannus presbiter Uuldensis.

Conradus Mindensis prepositus frater noster.

Olthelricus diaconus frater noster. dedit mansum unum
cum quinque mancipiis in Hadele^{a)}.

a) H- nachgetragen.

8. Okt., 107v

Ramuuardus episcopus.

Reinoldus diaconus sancti Michahelis.

Ekbertus prepositus in Backenroth./

/12

Obiit Sifridus sacerdos nostre ecclesie canonicus qui
contulit III marcas argenti ad tabulam auream nostri
altaris reficiendam; dedit eciam decem et nouem
libras et V solido ad usum pauperum scholarium que
locate sunt in quatuor mansis et dimidio in Maghtel-
sem emptis a fratribus qui

9. Okt., 107v

[1]

Bernhardus sacerdos corbegensis.

Meinricus conversus sancti Michahelis.

Heinricus laicus.

10. Okt., 108r

[1]

Heinricus subdiaconus sancti Michaelis.

Reinuerus diaconus.

Sehardus nostre ecclesie VIII episcopus.

11. Okt., 108r

Harduicus Bremensis archiepiscopus

Sibertus puer

Thietburgis laica/

/28

Willekini de Vechte sacerdotis, de curia domini Ottonis
de Halremund sita apud cappellam sancti Pauli
in introitu urbis una marca datur, unde campana-
riis et camerariis duo solidi, cum quibus famulus
campanariorum percipiet porcionem suam; candelam
de libra cere; residuum inter dominos canonicos
et vicarios in vigilia et missa presentibus sic
quod duo vicarii unius domini canonici recipiant
porcionem dividetur.

12. Okt., 108v

Bernhardus presbiter.

Berta uidua.

Gerhardus laicus./

Wedekindus de Garsnebutle miles dedit ad calicem aureum
quinquaginta marcas argenti et ad agendam eius
memoriam centum marcas, unde de aduocatia
¶ *π'* Parui Alge~~f~~missen dabit custos I solidum ad
prebendam, uicariis III denarios, scholaribus
V solidos, campanariis I solidum, candelam de
libra cere, ad vinum refectorii II solidos,
sacerdoti capelle sancti Vincentii X solidos,
qui leget pro eo unam missam singulis septi-
manis.

13. Oct., 108v

Godefridus sancti Mauriti.

Sighefridus presbiter Uuldensis.

Folchildis puella./

/12

Obiit Sibodo ecclesie nostre cantor, de cuius rebus
impense sunt XIII^{or} libre bonis in Maghtelsem
emptis ad usum pauperum scolarium.

14. Okt., 109r

Uualdericus diaconus.

Siburgis uidua.

Thiodericus comes pro cuius anima filius suus comes Thiodericus, qui post eodem die obiit, dedit fratribus duos mansos et dimidium in Westuelde soluentes XX solidos et uxor sua pro anima eius dedit ministerialem unum cum bonis suis in Dungen/

Obiit Hinricus de Cellario fidelis officialis ecclesie, qui in redemptione uillicationis in Alegrimesen comparauit mediam decimam eiusdem ville^{a)} a capitulo pro octoginta marcis Bremensis argenti ad tempora vite sue et uxoris sue possidendam ita uidelicet quod si uter eorum uel ambo moriuntur quinque denarii ad quamlibet prebendam de eadem decima persoluantur, Item calicem deauratum quatuor marcas habentem in pondere, aliquando ab ecclesia alienatum, ipse suis expensis fideliter recuperauit tali conditione, ut in eo summa missa in summo altari cottidie celebretur, Item ymaginem beate virginis in facie paradysi fecit magnis sumptibus renouari, item in multis aliis, que tediosa essent scribere, nostram ecclesiam a multis dampnis sua pecunia prouidentia et discretione eripuit et labore.

a) nachgetragen.

15. Okt., 109r

[1]

Athalradus Corbegensis.

Lambertus presbiter sancti Mauriti.

Starckeradus presbiter Corbegensis.

16. Oktober, 109v

Iohannes presbiter frater noster
Lambertus presbiter cancte Crucis
Ekbertus Patherburnensis diaconus frater noster
Tymmo decanus sancte Crucis
Otto diaconus frater noster dedit ad prebendam fratrum
III mansos in Wenekenstede/

/30

Anniuersarius Thiderici de Tzellenstede, thesaurarii
ecclesie nostre, in quo dabitur I marca cum 1/2 ar-
genti, cuius diuisio talis erit: III solidi dabun-
tur camerariis et campanariis pro pulsu magnarum
campanarum, seruo eorum VI denarii, subcustodi
I solidus pro candela, succentori VI denarii, cuili-
bet scolari presenti I denarius indifferenter, cuili-
bet domicello intra scolam VI denarii, residuum
diuidetur inter dominos presentes in vigilia et in
missa. Ista peccunia dabitur de curia domini de
Homborch in vico Papenstich.

17. Okt., 109v

[1]

Christinus presbiter sancti Mauriti.

Adalradus accolitus.

Thiethburgis comuorsa sancti Michahelis.

18. Okt., 110r

[1[

Bernhardus comes.

Imma uidua.

Bruno uigesimus primus^{a)} nostrę ecclesię episcopus.

a) Nachgetragen.

19. Okt., 110r

[1]

Reinoldus sancti Mauriti.

Guntherus diaconus in Helmuwardeshusen.

Vdo nostrę ecclesię XVIII^{us} episcopus.

20. Okt., 110v

[1] Heinricus dux Baiuariorum^{a)}.
Volcmarus presbiter sancte C^occis.
Altmannus comes.

a) Baurarorum cod.

21. Okt., 110v

[1]

Petrus Parisiensis dictus manducator.

Alferus scolaris.

Suithardus laicus dedit mansum unum in Henethe.

22. Okt., 111r

- [1] Ghero archiepiscopus.
Cono monachus Uuldensis.
Hiddo infans.

23. Okt., 111r

[1] Alfwinus Mersburgensis episcopus frater noster.

Agnes uirgo.

Burchardus diaconus frater noster dedit ecclesie III
mansos cum tribus molendinis in Esedesdorp
in usum lampadarum pendentium in facie
crucifixi.

24. Okt., 111v

- [1] Fridericus archiepiscopus.
Ghundoldus diaconus Uuldensis.
Alueradis uidua dedit IIII^{or} mansos in Otberche.

25. Okt., 111v

Thiodericus subdiaconus.

Ekkehardus puer.

/ / Fritheburgis laica, / de decima in Weledhe V denarii/

/12 Obiit Mechildis que dedit ecclesie nostre monile aureum
cuius maritus Volcmarus dedit ecclesie CC^{tas} libras
locatas in emptione aduocatie in Bullem. Dedit^{a)}
eciam eadem Mechildis albam bonam decenter adornatam.

a) Das Folgende mit Verweiszeichen angefügt.

26. Okt., 112r

[1] Ebbo^a) presbiter Uuldensis.
Methildis comitissa/

/22 Henricus subdiaconus et monachus sancti Godehardi obiit.

27. Okt., 112r

Ascwinus laicus dedit LViugera in Einem et unum mansum in
Banstede pro se et uxore sua Fretherunda.

Volchardus presbiter frater noster dedit XVIII marcas
ad prebendam fratrum.

Athelheidis laica dedit duos mansos unum in Henede alium
in Waleshusen./

/25

Obiit Allexius nostre ecclesie vicarius in cuius anni-
uersario dabuntur de decima in Oberghe XX solidi
qui sic distribuentur inter dominos nostros et
vicarios qui non habent prebendas quod medieta-
tem summe, que datur uni dominorum, vicarius
habebit./

/23

Obiit Rikenza de Stockem que dedit pro confraternitate
XXX solidos ad fabricam.

28. Okt., 112v

Ludolfus puer.

Tietburgis puella.

Bernhardus uicedonimos dedit fratribus IIII^{or} mansos
in Offenleue et uas crismale ponderans VI
marcas; pro his IIII^{or} mansis recepinus in
concambio IIII^{or} mansos in Solesken a fratribus
de Riddaghesusen./

Berno episcopus XXIIII^{us}.

29. Okt., 112v

- [1] Hartmannus presbiter.
Widekindus diaconus frater noster.
Richardis abbatissa.

30. Okt., 113r

Dudo presbiter frater noster.

Heinricus Magdeburgensis frater noster.

Rotsuidis uidua.

31. Okt., 113r

Ello presbiter decanus noster.

Seboldus acolitus sancti Michahelis.

Henricus puer filius Henrici ducis Saxonie.

1. Nov., 113v

[1] Amelunghus diaconus frater noster dedit territorium
in Stochem et IIII^{or} mancipia.

Widekindus laicus cuius uxor dedit mansum unum in Axt-
heim pro se et filio suo.

Wicbertus nostre ecclesie VI^{us} episcopus.

2. Nov., 113v

Reinuardus presbiter sancte Crucis.
Albertus conuersus sancti Michahelis.
Heinricus dux./

/22

In commemoracione omnium animarum de Sottherem V denarii.

3. Nov., 114r

Waneko presbiter sancti Michahelis.

Heinricus diaconus frater noster dedit VII marcas et
mansum unum in Bercheim.

Walbertus nostrę ecclesię VII episcopus/

/22

Ghertrudis de Rutenberghe VII denarii de Boltessem, cam-
panariis et camerariis solidus, subcustodi
VI denarii.

4. Nov., 114r

Almundus presbiter frater noster.

Vdo conversus sancti Michahelis.

Robertus comes.

Bruno diaconus frater noster.^{a)}

--ö--

a) Am Rand Verweiszeichen [vgl. fol. 184v].

5. Nov., 114v

- [1] Bernhardus presbiter Corbegensis.
Helmburgis sanctimonialis.
Volcmarus laicus.

6. Nov., 114v

Thiodericus subdiaconus prepositus sancti Mauriti frater
noster.

Ricolfus conuersus sancti Michahelis.

Hatheburgis uidua.

7. Nov., 115r

[1]

Alfhardus frater noster.

Thiodericus comes.

Helmericus ~~alicus~~.

8. Nov., 115r

Thietmarus presbiter frater noster.

Heinricus presbiter frater noster.

Hermannus subdiaconus sancti Michahelis.

Bernhardus laicus dedit VI mansos in Irehem.

Osdaghus nostrę ecclesię XI episcopus/

Ludolfus et uxor eius V denarii de magna curia in Embreke.

9. Nov., 115v

[1]

Frithericus scolaris.

Aroldus subdiaconus sancti Michahelis.

Retburgis laica.

10. Nov., 115v

[1]

Erpo Monasteriensis episcopus frater noster.

Rothardus presbiter Uuldensis.

Warmundus presbiter Uuldensis.

11. Nov., 116r

[1]

Ghiuehardus Constantiensis episcopus.

Luitwinus sacerdos sancti Michahelis.

Hiddo laicus dedit pro se et filio suo Hiddone V iugera
in Stidehem. a)

a) e vor h aus i korr.

12. Nov., 116r

Nithardus presbiter.

Waldierus diaconus sancti Gereonis

Uualdradis laica/

Sifridus vicesimus VII^{us} Hildeneshemensis episcopus
obiit.

13. Nov., 116v

[1]

Erpo diaconus frater noster.

Bezzelinus diaconus Patherburnensis frater noster.

Dodo diaconus Uuldensis.

Lambertus sancti Godehardi.

14. Nov., 116v

[1]

Uuidekindus subdiaconus sancti Michahelis.

Ghodebertus sancti Mauriti.

Tiethmarus nostrę ecclesię XV episcopus.

15. Nov., 117r

[1]

Uickerus monachus Uuldensis.

Ghertrudis monacha.

Otwinus conuersus.

16. Nov., 117r

Heinricus diaconus sancti Mauriti.

Thiodericus conuersus sancti Michahelis.

Meinhardus subdiaconus Goslariensis prepositus in Monte
frater noster dedit ad prebendam fratrum
VI mansos in Beddinke./

/14

Meinhardus subdiaconus et frater noster prepositus Mon-
tis sancti Petri in Goslaria, qui dedit ad
prebendam fratrum sex mansos in Beddinge./

/22

In commemoracione animarum domini Thiderici de Stockem
ac Rikessen uxoris sue et domini Hillebrandi
de Uslaria nostri concanonici occisi et paren-
tum ipsorum ac liberis ab illis et ab istis
descendentibus dabuntur V denarii dominis
nostris ad uigilias, uicariis qui non reci-
piunt porcionem cum dominis nostris IIII so-
lidi, scolaribus^{a)} II solidi, candela de libra
cere, campanariis et camerariis I solidus,
ad uinum in fefectorio dominis nostris II so-
lidi; et hec dabuntur de III mansis in Boke-
num et suis attinentiis^{b)}, qui adiecti sunt
obedientie in Hagum et Bonium.

a) Davor II

b) attinensiis cod.

17. Nov., 117v

[1]

Bernhardus laicus.

Hartmannus presbiter sancti Michaelis.

Symodis uidua.

18. Nov., 117v

[1]

Heinricus presbiter Osenbrugensis frater noster.

Meinuardus presbiter Uuldensis.

Borchardus sacerdos frater noster dedit ad prebendam
fratrum VI mansos in Eluede.

19. Nov., 118r

[1]

Bruno presbiter frater noster.

Liudghardis conuersa in Rinkelheim.

Bruno diaconus frater noster dedit mansum unum in Herre/

/44

Petronella uidua, que dedit fratribus duas marcas inpen-
sas laqueari in choro sancti Godehardi.

20. Nov., 118r

Heinricus laicus.

Sighebertus comes.

Bertsuidis sanctimonialis./

/14

Iohannes clericus occisus in Foribus ecclesie nostre.

21. Nov., 118v

Uolcmarus presbiter decanus Bauenbergensis frater noster.
Symodis abbatissa in Gandenesheim.

Luppoldus aduocatus cons/entiente episcopo dedit medieta-
tem decime in Brundale ad prebendam fratrum
et cyphum argenteum./

/14

Bertoldus aduocatus qui dedit tres mansos in Hottenum,
de quibus dantur cuilibet fratrum VI denarii
et candela unius libre cere ad maius altare.
Gerungus laicus qui dedit fratribus LXXX^a marcas/

/18

Item Sifridi mortificatorum Alheidis uxoris sue et
Danielis ipsorum filii de decima in Kerchem-
bere et suis attinenciis ad prebendam V denarii
cuilibet vicariorum II denarii et dimidius.

22. Nov., 118v

Hermannus presbiter decanus Babenbergensis frater
noster.

Ekkehardus abbas.

Frithericus laicus dedit mansum unum in Tidershem./

/14

Iohannes diaconus frater noster, qui dedit duos mansos
in Repenarde.

23. Nov., 119r

[1]

Conradus abbas sancti Michahelis.

Uuickerus presbiter sancti Michahelis.

Enkelburgis conuersa sancti Godehardi.

Marcolfus presbiter sacnti Michahelis.

24. Nov., 119r

[1]

Frithericus diaconus sancti Godehardi.

Frithericus accolitus Babenbergensis frater noster .

Yda uidua.

25. Nov., 119v

[1]

Albinus presbiter decanus nostre ecclesie.

Hildegis^a) laica.

Bruno sacerdos sancti Georgi in Goslaria.

a) Vielleicht durch Rasur zu Hildebirgis korr.

26. Nov., 119v

Heinricus presbiter Uuldensis.

Suithardus laicus occisus.

Athelheidis soror nostra dedit ad prebendam fratrum
Wittenburg cum omnibus suis appenditiis et
duodecim mansos in Osethe./

/14

Adelheidis laica pro qua dabuntur ad prebendam fratrum
III denarii de XXX marcis. Iohannis sacerdotis./

/18

Item Henrici Rufi canonici de Alsborch de decima in Ker-
chembere et suis attinenciis ad prebendam III
denarii, cuilibet vicariorum II denarii.

27. Nov., 120r

[1]

Sighebodo *scolaris* frater noster.

Sighefridus *episcopus*.

Rethburgis *conuersa* sancti Michahelis.

28. Nov., 120r

Poppo Patherburnensis episcopus frater noster.

Enkelbertus presbiter sancti Mauriti.

Ezelinus presbiter Uuldensis./

Comes Henricus de Woldenberch./

12

Obiit Oda laica de Hisenhagen, ⁴⁷frater Fridericus
contulit nobis centum libras.

29. Nov., 120v

Heinricus presbiter.

Ordemarus presbiter sancti Godehardi.

Herømbertus subdiaconus sancti Blasii in Brunewich./

14

Henricus laicus pro cuius anima uxor sua dedit nobis
aureum calicem habentem in pondere unam marcam
et casulam purpuream.

30. Nov., 120v

^d
Hawwichus subdiaconus sancti Mauriti.

Oddo comes.

Bezela uidua/

/14

Sueneuillis in cuius anniuersario dabuntur de Gifthenem
IIII denarii ad prebendam et sociis nouiter
institutis tantum, dandelam de una libra
cere ad altare domine nostre, campanariis
VI denarii.

1. Dez., 121r

Vuernherus Monasteriensis episcopus frater noster.

Eilbertus Mindensis episcopus frater noster.

Conradus acolitus sancti Godehardi.

Othwinus nostrę ecclesię X episcopus/.

/14

Henricus frater noster et sacerdos dictus de Brema, qui
utilitati nostre incedens claustrum et officinas
nostras tegi lapidibus procurauit./

/16

Obiit Luckardis de Werberch.

2. Dez., 121r

Uuolframus presbiter Uuldensis.

Wernhardus conuersus sancti Godehardi.

Godeschalcus puer/

144

Bya uidua soror nostra.

3. Dez., 121v

Godefridus prepositus in Abbenroth.

Hermannus presbiter.

Emma uidua./

/14

Wenemarus decanus sancti Iohannis in Dammone, pro cuius
anima dabuntur ad quamlibet prebendam III de-
narii de decima in Scelerthen et tribus came-
rariis et tribus campanariis VI denarii.

4. Dez., 121v

[1] Walthardus presbiter frater noster.

Orthwinus presbiter Uuldensis.

Hermannus presbiter sancti Mauritii.

Lotharius Romanorum imperator.

Anno Coloniensis archiepiscopus.

Gherbertus presbiter sancti Michaelis.

5. Dez., 122r

Uulfhelmus abbas Uuldensis.

Athelburgis laica.

Conradus uicedominus dedit nobis duos mansos in Heninke
cum tribus mancipiis./

Conradus marscalcus, qui dedit in moneta I talentum annis
singulis persoluendum

/14

Iohannes laicus, qui dedit II marcas.

Thidericus presbiter et frater noster./

/23

Obiit Thidericus de Stockem, qui dedit ad fabricam pro
confraternitate XXX solidos.

6. Dez., 122r

Thiodericus presbiter.

Suanehildis^{a)} comitissa.

Bertoldus diaconus prepositus noster dedit V mansos in
Algrimessem ad prebendam fratrum et in usum
luminaris ad altare sancti Petri./

/14

Cecilia Anglica, que dedit II mansos in Hottenem; unde
dantur ad prebendam VI denarii, ad elemosinam
pauperum V solidi, ad cereum^{b)} XII denarii,
campanariis VI denarii.

a) -i- aus -e- korr.

b) -e- vor -r- verlaufen.

7. Dez., 122v

Sicco diaconus sancti Petri in Minda.

Berta conuersa sancti Michaelis.

Gherdagus nostre ecclesie XII episcopus./

/14

Ernestus laicus dedit marcam.

8. Dez., 122v

Eiluardus frater noster.

Bertoldus subdiaconus.

Bertradis abbatissa.

9. Dez., 123r

Tidericus presbiter sancti Michahelis.

Erpo laicus.

Godeschalcus presbiter./

/14

Conradus laicus, qui dedit II marcas et superiorem partem
aquilonis monasterii nostri impensis XII marcis
decoravit./

/

Thidericus qui dedit I marcam ad fabricam^{a)}.

10. Dez., 123r

[1]

Meinhardus presbiter Haluerstadensis frater noster.

Suaneburgis uidua.

Fulgentius primus abbas Affligensis frater noster.

11. Dez., 123v

[1]

Werno subdianonus frater noster.

Ludolfus laicus.

Siburgis uidua.

12. Dez., 123v

Uerno sacerdos in Hallo frater noster^{a)}.

Marcquardus puer.

Adiko presbiter frater noster./

/14
Magister Volcquinus Mersburgensis canonicus et frater
noster, qui dedit XX marcas.

a) frater noster nachgetragen.

13. Dez., 124r

Gherlagus diaconus frater noster.

Othelricus presbiter sancti Michahelis.

Wlfildis ducissa dedit Thurthebere ad hospitale fratrum.

Helmuicus laicus dedit ad prebendam fratrum III mansos
in Othfrideshem et unum in Lafforde et XXIII
iugera et dimidium in Drismenstide et Alden-
dorp/

/8

Obiit Conradus sacerdos ecclesie nostre canonicus, qui
XX libras inpendit decime in Beundelen, unde
datur ad prebendam IIII^{or} denarii. a)

a) Darunter in der Mitte der Seite Heinrich radiert.

14. Dez., 124r

Euergerus diaconus.

Othelricus conuersus.

**Berta uidua dedit mansum unum cum tribus mancipiis in
Illenkehusen.**

15. Dez., 124v

Azzo presbiter sancti Michahelis.

Manegoldus presbiter.

Sibertus puer/

Obiit Wernerus plebanus sacerdos et frater noster, qui contulit ecclesie nostre sexaginta iugera in Losbeke et in comparacione decime estiuales in Lafforde addidit XL^a marcas pro quibus dari instituit in suo anniuersario ad prebendam VI denarios, vicariis III denarios, scholaribus II solidos, camerariis et campanariis I solidum, candelam de libra cere, et ardebit a uespera usque ad uesperam, ad magnum candelabrum libram cere, ad uinum ad missas X solidos, cuilibet dominorum qui est in uigilia in choro dimidiam stopam vini et in missa dimidiam stopam; in anniversario patris sui ad prebendam V denarii et in anniuersario matris sue V denarii.

16. Dez., 124v

Escuinus laicus frater noster

Methildis abbatissa.

Ludolfus laicus/

Henricus^{a)}

Hedewihc

Ghertjudis

Thidericus

Margareta

Margareta

Lutgart

Lutgart

Thise

Hellenborc

Alborc

Druda

Iohannes

Iohannes

Thidericus

Thidericus dederunt^{b)} IX

a) Die vorhergehende Zeile wurde mit Henricus begonnen,
aber nicht fortgesetzt.- Henricus mit Kürzungsstrich über
u.

b) dederut cod.

17. Dez., 125r

Athelheidis imperatrix

Ellio laicus

Christina uidua/

/14

Bruno presbiter et cellerarius frater noster, qui glosatum psalterium et missalem musicum in duobus uoluminibus conscriptum XVI marcis ecclesie comparauit. a)

a) darunter radiert: hein.

18. Dez., 125r

Rothericus diaconus sancti Mauriti

Arnulfus abbas.

Osdagus laicus/

/8

Anniuersarius venerabilis domini Conradi vicesimi octau
ecclesie nostre episcopi.

19. Dez., 125v

Meghenuuardus presbiter decanus sancte Crucis.

Gheroldus comes

Gherburgis laica.

20. Dez., 125v

Ekkehardus presbiter prepositus frater noster

Willemannus laicus

Symodis puella.

21. Dez., 126r

Ziazo presbiter frater noster

Bertoldus diaconus sancti Michahelis.

Burchardus presbiter decanus Babenbergensis frater noster.

Uuindelburgis laica dedit duos mansos et quinque^{a)} mancipia
in Addinkerothe et tercium in Algrimessem/

/14

Albertus laicus et uxor sua Gerburgis pro horum memoria
agenda filius eorum Albertus frater noster
instituit, ut de IIIII mansis in Seleda et
quinque mansis in dentur ad preben-
dam VI denarii et X solidi pauperibus in
refectorio.

22. Dez., 126r

Ezzelo diaconus sancti Michahelis
Thiodericus cardinalis frater noster
Grimoldus laicus/

/14

Bertoldus dictus Pil, qui dedit ecclesie nostre tres mansos in Embreke, de quibus dantur v^a) denarii, scholaribus IIII solidi, candela de libra cere ad altare summum, campanariis VI denarii.

a) Korrigiert.

23. Dez., 126v

Rodingherus primus abbas in Ringhelhem

Harduichus presbiter sancti Godehardi

Ricbertus decanus presbiter frater noster dedit duos
mansos cum duabus areis in Tidikessem, unum
uero in Othberghe/

/14

Gerungus diaconus canonicus sancte Crucis, qui contulit
ecclesie nostre libros legales: codicem digestum
tam nouum quam uetus infortiatum et summam
digesti.

24. Dez., 126v

Uualtherus presbiter sancti Godehardi

Berta conuersa

Meingozus archiepiscopus/

/14

Richardus laicus dedit libram.

Fridericus subdiaconus^{a)} occisus.

a) Korrigiert.

25. Dez., 127r

Anno episcopus

Helmuinus conuersus sancti Michahelis

Hildesuidis comitissa/

/14

Bertoldus laicus, qui dedit plaustratam cupri fratribus.

26. Dez., 127r

Burchardus scholaris frater noster

Berthildis sanctimonialis

Frithericus laicus dedit duos mansos cum duobus mancipiis
Wingen/

/14

Sigbodo subdiaconus dedit marcam examinatum fratribus.

27. Dez., 127v

Walbertus episcopus

Adeloldus presbiter sancti Michaelis

Uualburgis uidua dedit V mansos et dimidium cum XLIII

mancipiis in Rethen.

28. Dez., 127v

Bruno diaconus frater noster
Berno presbiter sancti Godehardi
Otto laicus/

/31

Obiit Eghardus de Eldinge prepositus huius ecclesie ob
cuius benemerita^{a)} ipsius memoria in vigi-
liis et in missa ut moris est peragetur.

a) Nach -a s gestrichen.

29. Dez., 128r

[1]

Ekkehardus presbiter

Hildemodis uidua

Nithunghus laicus dedit fratribus duos mansos in Latforde.

30. Dez., 128r

Albero diaconus frater noster
Frithericus laicus
Yrensuidis uidua.

31. Dez., 128v

Albero diaconus frater noster

Irmenburgis abbatissa

Amelungus laicus/

Helmoldus diaconus monachus sancti Michaelis/

/14

Conradus presbiter frater noster et Montis prepositus.

Fol. 164^R-164^V (vgl. 27. Januar, fol. 43^R)

E.VI. Kal. Februarii. Obiit H e n r i c u s sacerdos et custos, qui contulit ecclesie nostre XL talenta, de quibus comparata est quarta^{a)}decime in Giftenim, de qua in anniversarii sui die ad quamlibet prebendam III denarios^{a)}, campanariis sex denarios^{b)}, sociis nostris nouiter institutis porcionem suam, candelam de libra cere ad altare domine nostre dari instituit. Hec autem ministratio et gratia in die anniuersarii patris sui Heinrici camerarii et matris Swenholdis per omnia seruari debet. Festum sanctarum virginum XI milium et beati Siluestri in octava ipsius peragendum, quia dies ipsius beati Siluestri in vigilia occurrit circumcisionis, recipi petiit^{c)} ab ecclesia in fraterna caritate et ob retributionem uite eterne. Ad hec et alia peragenda redditus quinque librarum ut^{d)} fratres ei assignauerunt, instituit, et ut^{e)} fratribus^{f)} iam dictis diebus festiuis consolacionem in refectorio de ferculis duorum pullorum, panis et vini, et duas libras cere ad accendendas candelas chori et corone minoris et tres libras ad duas candelas accendendas et ponendas ad altare domine nostre, que ardebunt a vespera usque ad uesperam; quinque solidos ad emendum panem scholaribus in refectorio, qui eidem festo collaborant, campanariis <solidum>^{g)} dari instituit; hanc eandem consolacionem et amministrazioneem ab omnibus et per omnia in die beati Siluestri petiit/ obseruari. Item in anni-

/fol.164^V

-2-

- a) Davor d' cod.
 b) sex den- auf Rasur.
 c) Aus pecit nach Rasur vom Schreiber korr.
 d) Auf radiertem quem, vgl. dazu fol. 43r.
 e) et ut auf Rasur, vgl. auch die nachfolgende Korrektur.
 f) Aus fratres vom Schreiber korrigiert, dennoch bleibt der Text verderbt, vgl. auch fol. 43r.
 g) Dem Verweiszeichen vor dari folgt kein Nachtrag am Rand. Ergänzt nach fol. 43r.

uersarii sui die quatuor denarios ad quamlibet prebendam, campanariis VI denarios, sociis nostris nouiter institutis porcionem suam, duos solidos ad augmentum candele, que pendet in facie ymaginis domine nostre dari instituit.

Item vicarium perpetuum <instituit>, qui choro beate uirginis deseruiat, et singulis septimanis tres missas - ~~nam~~ de domina nostra, aliam pro salute uiuorum et mortuorum, terciam pro defunctis - cantet et ut singulis noctibus sacris ad uesperas et diebus profestis ad ornandum^{a)} et decorandum altare domine nostre in auxilium accedat subcustodis; ad prebendam iam dicti vicarii dimidiam partem decime in Kemma, centum marcis emptam a Iohanne de Kemma et uxore sua Flora et filia sua Bya et ceteris consentientibus^{b)}, ob spem remuneracionis eterne assignauit. Hunc vicarium qui pro tempore fuerit decanus irrequisito fratrum consensu solo respectu habito ad deum instituet.

Item bona archidyaconi in Solwisce, sacerdotis eiusdem, ab intollerabili iugo aduocatorum data pecunia et rebus suis aliis penitus absoluit. Item in quantis ecclesiam nostram in cappis et albis et stolis, in ornatu plenariorum et aliis, que recitari necesse non est, necnon in picturis maioris ecclesie honestauerit, in omnibus elucescit.

a) adorandum cod.

b) consequentibus cod.

Fol. 164v - 165v (vgl. 19. Febr., fol. 48v/49r)

/fol. 165^R

A. XI. Kal. Marci. G e r e w i c u s **MX** sacerdos et ecclesie nostre decanus de / tribus mansis in Blickenstede et decima eorundem ordinavit, ut dentur in anniuersarii sui die sex denarii ad prebendam, tribus campanariis^{a)} sex, tribus camerariis sex, cereus de duabus libris cere, tres solidi et IX denarii pauperibus ad hospitale dominorum, item tantundem leprosis manentibus iuxta sanctam Katherinam. Eadem forma seruabitur in singulis antedictis in anniuersario sororis sue Margarete, qui est ad uincula beati Petri. De uno manso in Essem sito et decimo eiusdem, quem **XX** prefatus decanus comparavit, dabuntur in anniuersario patris sui Gerewici, qui est in die beati Georgii, quatuor denarii ad prebendam et cereus, uno solido comparatus. Insuper tribus mansis in Drispensstede, comparatis nonaginta libris, et decima eorundem excepto dimidio manso, de quo decima datur, inpendit L talenta, et de prouentibus duarum parcium dictorum mansorum dabuntur cunei in refectorio duabus septimanis et X solidi pauperibus scholaribus, de quibus in aduentu domini, ut melius ad completorium^{b)} ueniant, infra pulsatorium ultimi completorii panis et seruisia debet dari, et in die parasceue dabitur cereus de duabus libris cere, qui ardebit ad ymaginarium sepulchrum domini. Terciam vero partem prouentuum Ysingardis layca comparavit triginta talentis, de quibus / prebenda suo tempore ministratur; cuius anniuersarius occurrit hesterna die Gertrudis virginis; extunc ad quamlibet prebendam dabuntur V denarii, sociis medietas, candela de libra cere, scholaribus II solidi, camerariis et campanariis^{a)} I solidus de Drispensstede.

/ Fol. 165^V

a) campenariis cod.

b) -et- nachgetragen.

Fol. 165^V (vgl. 26. Februar, fol. 50^V)

A. IIII. Kal. Marci. E c b e r t i laici de Tossen,
qui contulit ecclesie II mansos et dimidium et
aream in Berningerode, de quo dantur IIII denarii
ad prebendam, X solidi scholaribus pauperibus,
leprosis V solidi, campanariis unus solidus, in
capella sancti Siluestri VIII^a.

A. XIII. Kal. Aprilis. B e r t o l d u s prepositus
MMX frater noster dedit ecclesie sacerdotalia
indumenta cum libro missali in duas partes diuiso
et calicem cum quatuor ampullis argenteis, histo-
rias magistri Petri et ad opus fratrum X marcas.
Unde dantur III denarii de decima in Beken, et in
huius subsidium dabit obedienciaris III solidos
ministratori.

Fol. 165^v.

(Vgl. 3. April, fol. 59v)

D. Nonas Aprilis. B o r c h a r d u s Magdeburgensis ecclesie archiepiscopus et frater noster, qui curiam suam (intra) aream claustralem sitam ante urbem uersus occidentem, dedit ecclesie, ut de domibus in ea constructis perpetuus census detur et in anniuersario suo de illo V denarii ad quamlibet prebendam^{a)} annis singulis ministrentur. In hiis domibus obedienciarius iudex erit et omnia ad ipsum spectabunt.

a) Davor p̄bet cod.

Fol. 166^R (vgl. 24. April, fol. 64^V)

B.VIII. Kal. May. H e y n d e n r i c i sacerdotis et cellerarii anniuersarius, fratris nostri, de^{a)} decima in Kerchenbere dabuntur cuilibet fratrum VI denarii, pauperibus scholaribus II solidi, campanariis, camerariis I solidus, cuilibet vicario tres denarii, ad vinum ad missas V solidi. Idem dedit capitulo X marcas puri argenti. Inde statuit idem capitulum de bonis in Aluelde, ut cuilibet canonicorum, qui interfuerit vigiliis ipsius, una quarta vini et qui in missa similiter una quarta annis singulis ministretur. Candela de libra cere, cuius superfluum reseruabitur cum libra cere ad candelam magni candelabri.

a) d- cod.

Fol. 166^R (vgl. 28. April, fol. 65^V)

E. V. Kal. May. H e i n r i c u s dyaconus frater
noster obiit, qui dedit ecclesie nostre LX marcas,
que impense sunt bonis in Kerchinbere; unde dantur
VI denarii, scholaribus II solidi, campanariis et
camerariis I solidus; candelam de una libra cere^{a)}.

a) Dazu am Rand von anderer Hand ad vinum sacrarii
V solidi.

Fol. 166^R(vgl. 29. April, fol. 66^R)

G. III. Kal. Mai. U o l c m a r u s nostre ciuitatis burgensis^{a)}, qui contulit ecclesie nostre CC libras, que locate sunt in empzione aduocacie villicacionis nostre in Bultem; dedit eciam III fertones auri ad reparacionem^{b)} tabule nostre, de decima in Welede V denarii.

a) Davor burgencis gestrichen.b) raparacionem cod.

Fol. 166^{R/V}

G.III. Ydus May. H e r m a n n u s vicarius obiit,
qui dedit fratribus duas areas Hisbeke, de quibus
dantur V denarii, et VII uicariis nouiter institutis
/ fol. 166^V cuilibet IIII / denarii dabuntur; dedit eciam XII
libras pauperibus scholaribus.

Fol. 166^V - 167^R (vgl. 18. Mai, fol. 70^V)

E. XV. Kal. Junii. L u d o l f i camerarii anniuersarius, qui contulit ecclesie nostre LXXVI libras ad comparandam decimam in Holthusen, que collata est a domino nostro Conrado episcopo ad prebendam fratrum ad agendam iam dicti Ludolfi memoriam, vsu eius Heinrico filio eius, confratri nostro, quoad uixerit assignato. Dedit preterea XL talenta, de quibus empti sunt in iam dicta uilla quatuor mansi et dimidius a fratribus sancti Mauricii in Monte, de quibus candelam nocturnalem ad altare domine nostre in cripta talem, qualis ad altare maius ministratur, dari constituit. De rebus suis ad sarta-tecta XXV et amplius talenta inuenta sunt et VI solidos, que iure feudali a domino episcopo tenebat in moneta, in manus domini episcopi resignauit, et de tribus et dimidio et sex solidis capellam beati Siluestri dotari optinuit reliquis X solidis in refectorio pauperibus scholaribus assignatis, duo preterea talenta, que iam in dicta^{a)} moneta tenebat, in manus domini episcopi resignauit; quorum unum dominus episcopus ad prebendam fratrum, aliud ad elemosinam pauperum scholarium in refectorio donauit, vsu tamen iam dictorum talentorum Adelheidi uxori sue / quoad uixerit relicto.

/ fol. 167^R

a) dicto cod.

Fol. 167^R (vgl. 21. Juli, fol. 86^V und fol. 89^R)

F. XII. Kal. Augusti. H e i n r i c u s pincerna obiit et uxor eius Adelheidis, quorum filius Ernestus nomine pro anima sua et uxoris sue et animabus predictorum patris et matris contulit ecclesie nostre duos mansos continentes XL iugera sitos in Vppem tali conditione, ut in anniuersario patris et matris, qui in vigilia Marie Magdalene peragetur, dabuntur in vniuerso XVI solidi et VIII denarii tantum presentibus, qui fuerint in vigiliis et in missa, canonicis et vicariis, et diuidentur ita quod quidquid^{a)} cedit uni canonico huius diocesis dabitur cuilibet Vicario et puero. Idem ordo seruabitur in anniuersario ipsius Ernesti et uxoris sue Mechtildis de dictis bonis in Uppem, qui peragetur XVI. Kal. Iunii.

a) quidquid cod.

E. XVIII. Kal. Octobris. Anniuersarius I o h a n n i s
Marci dyaconi prepositi, fratris nostri, qui in
quantis et quantum ecclesie nostre ornatum vide-
licet in casulis, cappis, dalmaticis subtilibus,
palliis^{a)} altaris, tapeciis, et scutella argentea^{b)},
manutergiis, altaris albis et stolis et aliis minutis
adauxerit, hodie coram omnibus elucescit. Contulit
preterea ad agendum ipsius anniuersarium tres mansos
in Adirsem.

a) pallis cod.

b) argenteis cod.

/ fol.167^V

F. X. Kal. Octobris. **T h i o d e r i c u s** de Barem, ecclesie nostre ministerialis, ob spem retributionis eterne decimam medie uille in Ekkelsem a co- / mite Burchardo de Waldenberch et fratre suo comite Heinrico et aliis nepocibus suis consentientibus propriis sumptibus ecclesie nostre comparauit, de qua in anniuersarii sui die instituit ad quamlibet prebendam unum solidum, cuilibet vicario VI denarios, pauperibus scholaribus vnum talentum, ad maius altare candelam de una libra cere, campanariis et camerariis I solidum. Eodem eciam die karitatem cum pullis, pane et vino tam dominis quam vicariis uniuersis; ordinauit eciam de eadem decima in anniuersario patris sui Bodonis, qui est ante Purificacionem, dari ad quamlibet prebendam X denarios et cuilibet vicario V denarios, scholaribus V solidos, ad altate domine candelam de una libra cere, et eadem forma seruabitur in anniuersario matris sue Iuste, qui est post diem Viti. Ordinauit eciam <de> decima tres candelas, vnam, que singulis noctibus ardebit in superiori claustro ante capitulum, et due in inferiori claustro singulis noctibus a festo omnium sanctorum usque in diem cinerum ardebunt, et dabuntur duobus camerariis IIII solidi, qui eas ponent et accendent. Contulit insuper prefatus Thiodericus ducentas libras Hildensemensium denariorum, pro quibus quam vixit recepit decimam nostram in Adersem et medietatem decime nostre in Solethe, et ^{a)} hec pecunia prefata et quedam alia data fuit comiti Heinrico de Waldenberge, dicto de Indagine, propter grauem ecclesie nostre uexationem redimendam.

/ fol.168^R

a) Doppelt.

B. XIII. Kal. Aprilis. **B e r t o l d u s** sacerdos et custos contulit ecclesie nostre XXX marcas ad emptionem IIII mansorum in Escherthe, de quibus instituit duo talenta sacerdoti, qui in omni die missam de domina nostra decat ad altare sancte crucis ea hora, qua domini ad capitulum conuenerint. Institutio autem huius sacerdotis uel destitucio, si necesse fuerit, solius erit decani; preter hec adhuc eidem sacerdoti V solidos ad duos honestos cereos et tribus ecclesiasticis III solidos pro labore, quo ad eandem missam subseruire habent, de eisdem mansis dari instituit.

Item adhuc alium sacerdotem choro domine nostre perpetuo deseruiturum ad solius decani dispositionem instituit; huic sacerdoti medietatem decime in Bechem, quam a fratribus cenobii in Amelungesbornen XLVI marcis contraditis acquisiuit, episcopo consenciente assignauit; isti decime comparande X marce prenominati Bertoldi sunt apposite, pro quibus iam dictus sacerdos in anniuersario eiusdem prepositi X solidos et VI denarios, id est ad quamlibet prebendam III denarios, dare debet.

Fenestram eciam principali altari uersus orientem oppositam^{a)} ad honorem beate virginis de suo fieri fecit. In / sacrarii eciam reedificacionem expensis episcopi et fratrum non sufficientibus multa de suis erogauit et structuram que nunc apparet ad plenum consummari omni quo potuit studio elaborauit. Dedit eciam ecclesie missalem nouum et indumenta sacerdotalia, scilicet casulam de rubeo examito ornatam aurifrigio et duas albas et manuterium cum aurifrigio et III marcas ad opus turris et aurifrigium speciale competens manuterium ornando.

/fol.168^V

a) op- nachgetragen

Fol. 168^V - 169^R (vgl. 18. April, fol. 63^R)

C. XIII. Kal. May. Bruno sacerdos et cantor^{a)} dedit ecclesie nostre XXX marcas puri argenti; ad cuius anniuersarium capitulum assignauit de duobus mansis in Aluelde et decima XIII mansorum eiusdem loci ad quamlibet prebendam dari VI denarios in anniuersario suo, cuilibet uicario III denarios, scholaribus II denarios, succentori I solidum, candelam de libra cere, cuius superfluum dabitur ad candelam super magnum candelabrum, insuper ad eandem candelam unam libram cere, canonicis in Monte VI solidos, canonicis sancte Crucis V solidos, canonicis sancti Iohannis XXX denarios. Canonicis nostre ecclesie, qui vigiliis interfuerint, dabitur una quarta vini^{b)}. Ad supplementum predictorum dabit hospitale nostrum singulis annis XI solidos.

Nota quod de eisdem bonis dabitur in festo Mychaelis vnus centenarius de sepo ad duas candelas, que frequenter die ac nocte arde- / bunt ad sepulchrum sancti Godehardi episcopi gloriosi.

a) cancor cod.

b) Danach mit Verweiszeichen similiter qui misse interfuerint una quarta vini, ad vinum in sacrario ad missas V solidos am Rand von anderer Hand nachgetragen.

F. XIII. Kal. Februarii. Obiit magister I o h a n n e s, prepositus ecclesie nostre, qui omnibus ecclesiis conuentualibus in dyocesi Hildensemensi existentibus, exemptis uel non exemptis, iussit de suis facultatibus aliquam elemosinam impertiri. In ciuitate uero Hildensemensi tam personis quam ecclesiis et capellis suam elemosinam legauit, familie sue a minimo usque ad maiorem, amicis et consanguineis suis, prout sibi uidebatur, de mobilibus dedit. Que summa ad CCL et tres marcas puri argenti et C et XVI libras Hildensemensis monete se extendebat. Insuper legauit fratribus predicatoribus decretum cum apparatu ordinario et totum corpus legum cum diuersis summulis iuris, decretales cum apparatu ordinario et L marcas puri argenti. Preterea fratribus minoribus legauit XX marcas puri argenti. Item reuerendo domino nostro Sifrido de Querenvorde tunc episcopo legate sunt XC marce puri argenti, alia autem omnia tam de suppellectilibus curie sue quam aliis bonis in suis clausuris inuentis honorabilibus uiris Arnolde decano, Bernardo^{a)} scolastico, Vulrado Montis preposito, suis testamentariis, commisit distribuendo, prout salutis anime sue uideretur expedire; dicti testamentarii post obitum prepositi cum bona / deliberacione et maturo consilio^{b)} omnia sua fideliter colligentes comparauerunt hyemalem partem decime in Lafforde a domino Meynero comite de Sladen, qui eam ab episcopo Hildensemensi in pheodo tenebat, pro CCL marcis puri argenti, aliam uero partem estiualem eiusdem ville cum pro CC marcis puri argenti ab Aschwino et Hinrico et aliis fratribus suis, dictis de Saldere, qui eam a nobilibus de Woldenberge in pheodo tenebant, datis dictis nobilibus XV marcis, ut eam domino episcopo resignarent, qui proprietatem utriusque partis capitulo Hildensemensi transtulit cum omni iure, et episcopo

/fol. 169^V

pro reuerencia tunc date sunt X marce. Iidem testamentarii de dicta decima instituerunt talia ministrari: in die obitus sui annis singulis ad quamlibet prebendam VI denarios, vicario tres denarios, candelam de libra cere ad summum altare et ad tumbam eius, candelam de libra cere, que ardebunt a vespera usque ad vesperam, ad maius candelabrum libram cere, que ardebit in vigiliis et in missa, camerariis et campanariis vnum solidum, scholaribus X solidus, leprosis extra ciuitatem II solidos, pauperibus hospitalis sancti Andree II solidos, ad hospitale sancti Iohannis II solidos, predicatoribus ad panem II solidos, fratribus minoribus II solidos, sororibus sancte Marie Magdalene ad panem III solidos, inclusis in ueneciis, Lutzingeworden, dampnonis apud sanctam Katherinam, in Achtem, cuilibet II denarios, backinis de duabus domibus cuilibet vnum cuneum forensem, plebanis noue Ciuitatis, sancti Andree, Brulonis, in ueneciis, Lutzingeworden, ueteris monasterii in monte, in dampnone sancti Nycolai, sancti Iohannis, sancti Lamberti apud sanctum Michaellem, episcopalis capelle, subcustodi in urbe, sancte Katherine extra ciuitatem, preposito sororum cuilibet VI denarios, canonicis Montis X solidos, uicariis ibidem II solidos, canonicis sancte Crucis X solidos, pro quibus receperunt IIII marcas puri argenti et de suo ministrabunt vicariis ibidem XXX denarios, plebano ibidem VI denarios, monachis sancti Mychaelis X solidos, sancti Godehardi X solidos, canonicis sancti Andree VI solidos, sancti Iohannis V solidos, monachis Sulthe V solidos, ad vinum in urbe ad missas X solidos, canonicis in urbe XL stopas vini, que diuidentur inter eos, qui presentes fuerint in vigiliis et in missa, decano, scolastico, cantori, archidiacono ciuitatis duplex portio tribuatur. Item XI°. Kal. Martii in anniuersario Th[erici] ad quamlibet prebendam VII denarios, qui olim^{c)} de Vlotede dabantur. Item in festo

/ fol. 170^R

Fol. 169^R-170^V

19

/ fol. 170^V

Michaelis ad duas candelas, que die et nocte ardebunt ad sepulchrum sancti Godehardi, vnum centenarium et dimidium de sepo, decem libras cere. In / octava pasche de quibus fient due facule ad susceptionem reliquiarum beate virginis, superflua illarum cedent ad supplementum candelarum, que ardebunt ad matutinas beate Marie per circulum anni; dicte decime adiectum est molendinum in Honhusen cum omni vtilitate. Et de hiis ministrabitur panis prebendalis omni sabbato eo valore et pondere, quo panes alii per circulum anni solent dari. In anniuersariis patris sui Volcmari V denarios et matris sue Mechtildis V denarios ad quamlibet prebendam instituit idem prepositus dari de decima in Welede. Item de decima in Vorholte instituit lumen nocturnale per crucibulum in capella Thome Cantuarensis, et balneum cum necessariis in stupa dominorum de eadem decima per terciam partem anni instituit procurari.

a) -r- vor -n- nachgetragen.

b) consio cod.

c)

Fol. 170^V (vgl. 4. Februar, fol. 45^R)

II. Nonas Februarii. Obiit **W l r a d u s** sacerdos, prepositus Montis, de cuius rebus impense sunt capitulo nostro quinquaginta marce puri argenti, pro quibus assignauimus dari in anniuersario suo de decima noualium ad Vorholt sex denarios ad quamlibet prebendam, cuilibet uicario instituto et instituendo III denarios, campanariis et camerariis vnum Solidum, candelam de libra cere, cuilibet dominorum presenti dimidiam stopam vini, decano, scolastico, cantori et archidyacono^{a)} ciuitatis duplex portio tribuatur.

a) -a- fehlt cod.

IIII. Ydus Februarii. B e r n a r d u s de Dorstad, sacerdos, ecclesie nostre scolasticus, altare sancti Andree in monasterio construxit, ad quod perpetuum vicarium choro seruiturum instituit, qui ad idem altare omni die missam celebrabit, nisi^{a)} causa legitima fuerit impeditus. Ad cuius sustentacionem^{b)} IIIII mansos in Heynede sitos ab omni aduocacia et qualibet seruitute liberos, dimidiam decimam in magno Berle et hortum ante valuum indaginis comparauit. De quibus bonis idem vicarius in anniuersario Conradi de Dorstad, patris ipsius scolastici, sex denarios ad quamlibet prebendam, cuilibet vicario instituto et instituendo III denarios, candelam de libra cere et campanariis VI denarios ministrabit; et ad ipsum altare lumen nocturnum perpetuum prouidebit. Aream eciam domui epischopali contiguam XXV libris^{c)} denariorum comparatam eidem vicarie donauit. In qua postmodum venerabilis in Christo pater ac dominus noster Sifridus episcopus, huius nominis secundus, capellam episcopalem construxit et partem aree episcopalis curie retro urbem eidem vicarie permutationis titulo contulit in restaurum. Preterea dictus scolasticus medietatem bonorum^{d)} veteris uille Aluelde, videlicet V mansorum et decime eiusdem uille, cooperante sibi Herbordo, dicti altaris uicario, addita eciam pecunia, quam ex testamento Bernardi de Piscina fratris nostri collegerat, comparauit et eidem / vicarie adiecit, ita quod vicarius pro tempore existens de eisdem

/fol. 171^Va) Aus nisu mit Rasur korr.b) sustentacio-cod.c) Doppelt, das zweite Mal radiert.d) Am Rand nachgetragen.

bonis in anniuersario iam dicti Bernardi de Piscina VI denarios ad quamlibet prebendam, cuilibet vicario instituto et instituendo III denarios, candelam de libra cere, camerariis et campanariis I solidum, scholaribus II solidos et ad vinum in refectorio X solidos ministrabit^{f)}.

Idem eciam scolasticus altare in medio monasterio in beati Oswaldi martiris, sancti Epyphanii confessoris et omnium sanctorum honore construxit; ad quod eciam perpetuum vicarium choro seruiturum instituit, qui ad idem altare missam animarum pro omnibus fidelibus defunctis singulis diebus celebrabit, exceptis summis sollempnitatibus et diebus dominicis. Ad huius vicarii sustentacionem dimidiam decimam in Wakenstede comparauit, de qua in anniuersario Gertrudis de Dorstad, matris ipsius scolastici, VI denarios ad quamlibet prebendam, cuilibet vicario instituto et instituendo III denarios, candelam de libra cere et campanariis VI denarios ministrabit. Domum eciam ante urbem in area claustrali sitam, X marcis comparatam, eidem vicarie adiecit. Has quidem duas vicarias decanus pro tempore existens, cum eas vacare contigerit, conferet personis idoneis, quas choro viderit esse vtilis^{g)}.

/fol. 172^R

Inpendet eciam capitulo nostro XXX marcas puri argenti / pro quibus ordinauimus dari in anniuersario suo de decima noualium ad Vorholt VI denarios ad quamlibet prebendam, cuilibet vicario instituto et instituendo III denarios, campanariis et camerariis I solidum, candelam de libra cere, pauperibus scholaribus X solidos. Insuper in festo beati Galli duas candelas, quamlibet de libra cere, que ab ipso die usque ad diem cinerum, cum alie candele super sepem uel super pulpitem non arserint, infra com-

f)

g) Danach salvo tamen iure collationis ipsi scolastico temporibus vite sue gestrichen.

19

Fol. 171^R-172^V

/20

pletorium accendentur et cum pro medietate consumpte fuerint, debent ad pondus pristinum renouari. Campanariis¹⁾ dabuntur XVIII denarii, ut easdem candelas ponant, deponant, incendant, suo tempore et extinguant./De^{k)} rebus etiam eius post mortem suam relictis acquisita est ecclesie nostre centum marcis puri argenti dimidia decima in Bornem super Amberga, quam prepositus uni fratrum conferret eo modo, quo alie decime, quas fratres de manu eius accipiunt, conferuntur. Is autem, qui eam in beneficio habuerit, dabit annis singulis in anniuersario ipsius scolastici quatuor uicariis infrascriptis cuilibet decem solidos, quorum quiuis dicet unam missam singulis septimanis ad altare sibi ad hoc deputatum pro animabus tam dicti scolastici quam etiam pro genitorum suorum et omnium fidelium defunctorum. Hii autem sunt uicarii ad hoc deputati: primus habens dimidiam decimam in Oldendorpe ab episcopo, qui ad altare sancti Stephani; secundus habens aliam / medietatem eiusdem decime in Oldendorpe a preposito, qui ad altare sancti Iohannis in cripta; tertius habens cappellam sancti Siluestri a decano, qui ibidem; quartus habens dimidiam prebendam a capitulo, qui ad altare sancti Tome Cantuarensis in sacrario; prefatas dicent missas ut premittitur singulis septimanis. Empta est etiam de rebus eius vna domus in lapidibus in area claustrali sita, que adiecta est capelle beate uirginis et patronorum in meridiano latere monasterii nouiter constructe; propter quod sacerdos eiusdem capelle dicet ibidem unam missam qualibet septimana prout alii uicarii supradicti.

/ fol. 172^V

1) Der Schreiber fährt mit anderer Feder und schwarzer Tinte fort.

k) Von hier bis zum Ende des Textes andere Hand.

G. Fridge Ydus Octobris. H e i n r i c u s de cellario, fidelis officialis ecclesie, qui in redemptione villicacionis in Algrimessem comparauit mediam decimam eiusdem uille a capitulo pro octoginta marcis Bremensis argenti ad tempora uite sue et uxoris sue possidendam, ita videlicet, quod si uter^{a)} eorum uel ambo moriuntur, V denarii ad quamlibet prebendam de eadem decima persoluantur, Item calicem deauratum IIII marcas habentem in pondere, aliquando ab ecclesia alienatum, ipse suis expensis fideliter recuperauit tali conditione, ut in eo summa missa in summo altari cottidie celebretur. Item ymaginem beate uirginis in facie paradisi fecit magnis ^m sumptibus renouari. Item in multis aliis, que tediosa essent scribere, nostram ecclesiam a multis dampnis sua pecunia, prouidentia et discretione eripuit et labore.

a) uterque cod.

Fol. 173^R

(vgl. 25. Januar, fol. 42^v)

In anniuersario G h u n t e r i de Bertensleue
cantoris^{a)}, qui occurrit Nonas Septembris dabit
vicarius altaris sancti Stephani, quod est in
choro sancti Ghodehardi, plenam caritatem, came-
rariis et campanariis XVIII denarios pro pulsu
magnarum campanarum, candelam de libra < cere > ,
cuius superfluum idem vicarius obtinebit, succen-
tori VI denarios, subcustodi ad vinum et oblatas
I solidum^{b)}.

a) cancoris cod.

b) Obiit Nonas Septembris danach von anderer Hand
nachgetragen.

XII. Kal. Martii. C o n r a d u s de Ualkenstene diaconus, prepositus noster, dimidiam decimam in Ueltberghe, tres ^{a)} mansos in Hase et XXIII solidorum censum de undecim in Bettenem, quinque in Magno Hemstede et septem in Paruo Hemstede mansis soluendum sua pecunia comparauit. De quibus bonis testamentarii ipsius, videlicet Otto de Woldenberghe prepositus, Otto de Valkenstene scolasticus et Bernhardus de Hardenberghe noster concanonicus ordinauerunt perpetuum benefitium, uni canonicorum a preposito nostro qui pro tempore fuerit conferendum. Is autem, qui benefitium ipsum seu bona predicta habuerit, in anniuersario dicti prepositi, qui peragetur sollempniter uigiliis et missa in capella sancti Laurentii, ubi corpus eius sepultum est, dicendis, dabit plenam caritatem pullo- rum si extra quadragesimam uel piscium si intra euenerit cum pane et uino canonicis et uicariis institutis et instituendis. Item unum solidum ad quamlibet prebendam, cuilibet uicario tres denarios, pauperibus scholaribus V solidos, camerariis et campanariis I solidum, ut pulsent maiores campanas; dabit eciam duas candelas, quamlibet de libra cere, quarum una in choro, altera ad sepulchrum eius a uespera usque ad uesperam ardebit, quarum eciam superflua cedent ad chorum angelorum ad missas inibi celebrandas. Sciendum quoque, quod de dictis tribus mansis in Hasen census decem solidorum est carpentario solui solitus ab antiquo.

a) Davor et radiert.

Festum^{a)} deposicionis beati Bernwardi, quod in crastino beate Elyzabeth mense nouembris occurrit, sub officio seu ordine duplici cum historia eius speciali peragetur et psalmi "Laudate per omnia" ad uesperas primas sollempniter legentur et in suffragio de sancta Elyzabeth ante Exultet cum collecta "Tuorum corda" dicetur, et, cum prefatum sancti Bernwardi festum die dominico euenerit, circuitus circa curiam episcopalem fiet, et extunc ante descensum ad monasterium "Asperges me" more solito dicetur, ac deinde in processione, que per medium monasterii transibit, duo responsoria, uidelicet "Iustum deduxit dominus" et "Sint lumbi uestri", cum uersibus suis et in claustro ymprus "Votis supplicibus" necnon in stacione in monasterio de prefata hystoria responsorium "Iherarchie angelorum" et in ascensu "Alma redemptoris", ad missam autem Alleluja "Pie presul" cum sequentia "O beata beatorum angelorum" laudabiliter decantentur.

In predicto festo de duobus mansis in^{b)} Wakenstede duas libras et VIII solidos monete Hildensemensis more et modo seruitii magni inter dominos canonicos ecclesie nostre et alios, qui de seruitiis magnis partem recipere consueuerunt, ad missam in choro presentes et VIII solidos vicariis presentibus, qui in magno seruicio partem non habent, scolaribus duos solidos pro symellis emendis, III 1/2 solidos camerariis et campanariis pro pulsu maiorum campanarum, duos solidos subcustodi pro candelis in chorona et in choro incendendis, sex denarios campanariis pro labore eorum, duos solidos ad vinum refectorii summus prepositus ecclesie nostre ministrabit./

/29
Et quia idem prepositus etiam antea censum annuum a lito-
nibus, qui dictos mansos iure litonico a preposito habuerunt,

a) F- fehlt.

b) Nachgezogen.

(Fol. 174r)

29

de eisdem mansis percipere consuevit, ipse in recompensam illius census percipiet censum de tribus ortis in noua ciuitate propter hoc redemptis, quorum unus iuxta ipsius prepositi allodium et alii duo iuxta quondam domini Ghunteri de Bertensleue allodium sunt siti. Et eciam post institutionem dicti festi pro ministracione predictorum fuerunt duo alii mansi assignati eo modo, quod ipsi duo mansi post mortem Henrici de Osterrode, qui Henricus ipsos in feodum habuit, non infeodabuntur, sed ad prepositum perpetuo pertinebunt, quorum mansorum unus in campis Betmer et alius in campis Eynem siti sunt; et de predictis perfectius patet in literis capituli super his confectis.

H e n r i c u s ^{a)} sacerdos, ecclesie nostre vicarius et noue ciuitatis plebanus, perpetuam uicariam in ecclesia nostra instituit de quatuor in Bonyem et quatuor in ^{b)} Hederecsen mansis ab aduocacia et seruitute qualibet liberis et solutis. Vicarius autem, qui eam pro tempore habuerit, qualibet septimana dicet quatuor missas priuatim ^{c)}, duas uidelicet ad altare beati Petri et duas ad altare beate Cecilie, preterea in festo beati Lamberti, quod ad deuotam dicti Henrici petitionem duplici ordine suscepimus sollempniter peragendum. Dabit idem vicarius de bonis predictis plenam caritatem pullorum, panis et vini dominis et vicariis vniuersis, sacerdoti autem, qui missam celebrauerit, ministris et hiis, qui choro pfeuerint, quartam vini cuilibet superaddet, dabit eciam campanariis vnum solidum pro pulsu. Huius vicarie presentatio siue collacio apud ipsum Henricum uite sue temporibus permanebit. Postea vero ad decanum nostrum qui pro tempore fuerit deuoluetur.

a)

b) Doppelt.

c) Am Rand nachgetragen.

Fol. 174^V-175^R
1320 April 11

(vgl. 13. August, fol. 93^V und
176^V/177^R sowie UBHHild 4,
nr. 515, S. 279f.)

In nomine domini amen. Nos Otto dei et apostolice sedis gratia Hildensemensis ecclesie electus confirmatus ad laudem et gloriam domini nostri Ihesu Christi et sanctissime genitricis eius uirginis Marie deuotis ad hoc honorabilis viri Guncelini de Berwinkele, senioris nostre ecclesie canonici, precibus inclinati de nostri consensu capituli hac constitutione perpetuo valitura duximus statuendum, quod ad singulas horas eiusdem beate / uirginis Marie, cum in choro dicuntur, cum^{a)} vero non dicuntur, ad horas canonicas in fine, postquam dictum est: "Fidelium anime requiescant in pace", addantur hec verba: "Nomen domini nostri Ihesu Christi et gloriose uirginis Marie sit benedictum in eternum". Ipse autem dominus Guncelinus, ut premissa eo fidelius obseruentur, de decima in Wolshusen sua pecunia comparata nobis nostrisque successoribus quatuor stopas vini, unam uidelicet in Annunciatione, vnam in Assumptione, vnam in Natiuitate et vnam in Purificatione beate uirginis, item in vigilia Annunciationis canonicis triginta sex solidos inter presentes taliter^{b)} diuidendos, quod puer infra scholas recipiat sex denarios et reliquum inter dominos presentes equaliter diuidatur, ita quod vicarii episcopi equam cum dominis percipiat portionem, tribus vicariis in sedibus tres solidos, cuilibet alii vicario tres solidos et ad vinum refectorii dominica prima ante festum omnium sanctorum duos solidos ordinauit annis singulis perpetuo ministrari.

a) c- auf Rasur.
b) t- KORR.

Fol. 174^V-175^R

Dictam autem decimam idem Guncelinus in quocumque statu uel loco exstiterit cum omni honore predicto vite sue temporibus optinebit. Post mortem uero suam ad obedientiam Wolshusen cum eodem onere perpetuo permanebit. Et in horum felicem memoriam ac perpetuam firmitatem nostrum et capituli supradicti sigilla presentibus sunt appensa. Actum et datum anno domini M^oCCC^oXX^o, III° Idus Aprilis.

Undecimo^{a)} Kal. Nouembris obiit Bernardus de Meyner-
sen sacerdos, ecclesie nostre cantor, qui decimam^{c)}
in Gerboldissem et duos mansos cum una area ibidem
a Frederico milite de Bortuelde datis sibi plus
quam centum et triginta marcis puri argenti nostre
ecclesie acquisiuit, de quibus bonis instituit in
ecclesia nostra perpetuam uicariam, cuius ad deca-
num collatio pertinebit. Vicarius autem, qui eam
pro tempore habuerit, in festo beate Anne carita-
tem^{b)} dominis et uicariis, in festo beati Martini
et in Diuisione apostolorum cuilibet dominorum
nostrorum presenti dimidiam stopam uini, cuilibet
uicario unam quartam et in singulis festiuitatibus
antedictis subcustodi duas libras cere et campana-
riis tres solidos pro pulsu magnarum campanarum de
bonis antedictis annis singulis ministrabit. Dic-
tas quidem festiuitates ad deuotam supplicationem
eiusdem cantoris recepimus sollempniter peragendas.
De rebus etiam eius post mortem suam relictis com-
parati sunt quatuor mansi in Goderinge nonaginta
septem marcis puri argenti, qui uicarie predictae
sunt adiecti, sicut ipse preordinauerat, debentque
de eisdem ea, que sequuntur, annis singulis mini-
strari, videlicet in anniuersario ipsius cantoris:
sex de- / narii ad prebendam, uicariis III, sub-
custodi III, succentori I solidus, camerariis et
campanariis I solidus, pauperibus scholaribus VI
solidi, due candele de duabus libris cere, quarum
superflua ipse uicarius obtinebit, canonicis in
Monte X solidi,

/ fol. 176^Ra) U- fehlt.b) Danach karitatem gestrichen.c) decim- auf Rasur.

Fol. 175^V-176^R

20

sancte Crucis VIII solidi, sancti Iohannis IIII solidi, sancti Andree quatuor solidi, sancti Bartholomei IIII solidi, episcopalis capelle I solidus, monachis sancti Michahelis V solidi, sancti Godehardi V solidi, monialibus sancte Marie Magdalene VI solidi, plebanis infra et apud muros Hildensemenses cuilibet III denarii, ad missam domine nostre in medio monasterii una candela, que debet quotiens consumpta fuerit renouari, ad sepulcrum domini in parasceue candela de II libris cere, item in XIX festiuitatibus infrascriptis accendentur infra summam missam candele XIII^{or} circa chorum, videlicet in Pascha, in Dedicacione, in Ascensione, in Pentecoste, Iohannis baptiste, in Diuisione apostolorum, Marie Magdalene, Anne, in Assumptione, in Natiuitate domine nostre, Cosme et Damiani, omnium sanctorum, Martini, Caterine, in Aduentu reliquiarum, in Natiuitate domini, in Epyphania, in Purificatione, in Annuntiatione.

Ydus Augusti. Obiit G u n c e l i n u s de Berwinkele sacerdos frater noster, ad cuius deuotas preces uerba hec uidelicet: " Nomen domini nostri Ihesu Christi et gloriose uirginis Marie sit benedictum in eternum", ad singulas horas beate uirginis in fine perpetuo decreuimus obseruanda. Cum uero hore de beata uirgine in choro non leguntur (!), ad singulas horas canonicas uerba huiusmodi seruabuntur. Et ut hoc fidelius et diligencius obseruetur, de decima in Wolshusen, quam ipse ecclesie nostre sexaginta marcis comparauit et obediencie in Wolshusen adiecit, triginta sex solidos in anniuersario beate uirginis annis singulis dari instituit, qui inter presentes taliter distribuentur, quod quilibet puer infra scholas recipiat sex denarios et reliquum inter dominos presentes equaliter diuidatur, vicario episcopi equam porcionem cum dominis accepturo. Insuper tribus vicariis in sedibus tres solidos et cuilibet alteri vicario tres denarios ipso die, dominica eciam ante festum omnium sanctorum prima ad uinum refectorii duos soldios et domino nostro episcopo in singulis quatuor festiuitatibus beate uirginis unam stopam uini de predicta decima instituit ministrari.

/fol.177^R

Construxit eciam idem Guncelinus capellam beati Vincencii in meridionale latere ecclesie nostre, ad quam executores testamenti sui, sicut / ipse uiuens preordinauerat, instituerunt perpetuum vicarium choro seruiturum, qui in eadem capella priuatim sex missas - unam uidelicet de sancta Trinitate, unam de sancta cruce, unam de domina nostra, unam pro defunctis, unam de angelis uel de sancto Andrea alternatim, unam de sancto Vincentio uel de omnibus sanctis alternatim - leget qualibet septimana; quando uero occurrit dies habens officium speciale, ipsius diei legit officium missam aliam obmittendo.

Iidem uero testamentarii de rebus ipsius Guncelini post mortem suam relictis tres mansos cum tribus areis in Nete-

(Fol. 176^v-177^r)

21

linghe septuaginta marcis necnon dimidiam decimam in Schilpe sexaginta duabus marcis ad capellam predictam pro sustentacione dicti vicarii compararunt ordinantes, quod idem vicarius procurabit accendi candelas corone maioris temporibus infrascriptis: videlicet in vigilia omnium sanctorum ad vespervas, sabbato in capite aduentus domini ad vespervas, in aduentu reliquiarum beate uirginis ad primas vespervas, de illa occulta ad vespervas, in anniuersario Sifridi XXXII episcopi ad vigiliis et ad missam. Insuper duos solidos in anniuersario dicti Guncelini ad uinum refectorii annis singulis ministrabit. Comparauerunt eciam dicti testamentarii specialiter pro anniuersario ipsius Guncelini tres mansos, videlicet duos in Magno Lafforde et unum in Egkelsem, de quibus in iam dicto anniuersario VI denarii ad quamlibet prebendam, cuilibet vicario tres denarii, scholaribus duo solidi, candela <de> libra cere, camerariis et campanariis unus solidus, ad vinum refectorii duo solidi debent annis singulis perpetuo ministrari.

Fol. 179^Ra [vgl. 10. Jan., fol. 38v]

[1]

Ekkehardus diaconus frater noster ad usum armarii et scholarum contulit quatuor euangelia, Exodum et Ysaïam, Parabolas et psalterium et epistolas Pauli de glosatura magistri Petri cum sententiis eiusdem. Ad prebendam autem fratrum decem marcas de curia sua.

Erimfridus diaconus frater noster, cuius bona fratribus ab eo collata fratris nostri Amelungi diaconi et quorundam aliorum bonis addita obedientiam in Stokhem constituunt^{a)}. De qua in anniuersario Yrimfridi ministratur altari candela VI nummorum, fratribus V denarii, pauperibus elemosina X solidorum. In quadragesima uero XII diebus cum ferculis suis in refectorio et in estate per unam septimanam cum carnibus arietinis.

-
- a) Dazu am Rand, teilweise abgeschnitten Predia ist[a assi]gnata sunt [ad] obedi[am in] Stochem. Daneben nachträglich et redditus eorum, was nach Predia ista einzuschieben wäre.

Fol. 179^Va [vgl. 21. Jan., fol. 41v]

Otto prepositus^{a)} frater noster dedit quinquaginta marcas fratribus, quibus quinque superadditis sex mansos in Machtshem fratres emerunt ab^{b)} Adolfo et Athelheida uxore eius et [Ad]olfo filio eorum^{c)}. Absoluit etiam ab importabili iugo aduocatorum tres uillicationes Hisnem, Hasen, Lusbike, quibus uillicationibus domno Adelogho episcopo et fratribus consentientibus annuam et mediocrem collectam indixit, de qua ter in anno fratribus sancti Mauritii nobiscum in refectorio, in festo uidelicet purificationis et assumptionis beate Marię et dedicationis ecclesie nostre, congrua possit refectio preparari. Nobis gutem in anniuersarii sui die singulare seruitium in refectorio et panes VI septimanarum de eisdem aduocatiis dari constituit. Panis iste et hoc seruitia per industriam prepositi maioris ministrantur.

a) Nachgetragen.

b)-c) Am Rand nachgetragen, z.T. abgeschnitten.

Fol. 179vb

[vgl. , fol.]

De XVIII marcis R o b e r t i celserarii bone memorie
emptus est mansus unus in Cherboldesen ab ecclesia
sancte Marie in Insula prope Limppere, qui adiectus
est XXV iugeribus in Lusbeke, que contulit Iohan-
nes Gallicus pro remedio anime sue beate uirgini.
De hiis duobus mansis percipiunt fratres in an-
niuersario eiusdem Roberti III denarios ad preben-
dam, campanarii VI, in anniuersario iam dicti
Iohannis tantumdem, campanarii tantumdem, paupe-
res scolares V solidos.

Fol. 179^Vb [vgl. 29. Jan., fol. 43v]

Methildis uidua dedit uiginti marcas fratribus, in cuius
memoriam deputauimus duos mansos in Essem, emp-
tos a Frouino canonico sancti Mauriti et Cono-
ne fratre eius. Inde dantur fratribus IIII^{or}
denarii in anniuersario eius.

Fol. 180^Ra [vgl. 1. Febr., fol. 44r]

Eilbertus^{a)} diaconus prepositus Goslariensis frater noster dedit decem marcas fratribus et quatuor mansos in Uerre, qui dati sunt in concambio fratribus sancti Godehardi pro duobus mansis in Dornstede, datis pro Fritherico puero sepulto in capitolio nostro.

a) Dazu am Rand Pro hoc anniuersario fratres numquam aliquid specialiter habuerunt.

1

Fol. 180^{Ra} [vgl. 5. Febr., fol. 45r]

Retherus laicus, pro cuius anima filius eius domnus Hermannus Thuringus frater noster dedit tres mansos in Birberghe^{a)} emptos a quodam canonico Constantino Maghetheburgense.

a) Solventes XXX solidos, inde percipiunt fratres singuli VI denarios mit Verweiszeichen am Rand nachgetragen.

Fol. 180^{Rb} [vgl. 8. Febr., fol. 46r]

1

Uulferus^{a)} laicus frater noster dedit pro se et uxore sua quadraginta marcas fratribus, quibus IIII^{or} mansos emimus, duos in Essem assignatos pro memoria Methildis uidue, unum in Olem, a quodam libero homine Wideghone et unum in Lenethe, in quorum memoriam assignauimus bona nostra in Hamelen empta quadraginta marcis a Bertoldo Hildeneshemensi ciue, filio uidelicet Frithelonis.

a) Zum Folgenden am Rand nachgetragen Unde fratres percipiunt panem III septimanis in refectorio.

Gerhardus de Luderinghoue subdiaconus, canonicus ecclesie nostre, contulit ecclesie L marcas pro remedio anime sue ad perpetuam chori uicariam. Huic pecunie addite sunt X marce examine pecunie et empte sunt tres partes decime in minori Herethe, annone uidelicet tritici, siliginis et ordeï ad eandem uicariam instituendam. Hunc uicarium qui pro tempore fuerit decanus non requisito fratrum consilio instituet. Qui septimanatim tres missas, unam pro salute uiuorum, aliam de domina nostra, terciam pro defunctis decantabit. Huic uicarie iam dicte placuit domino H. custodi, dicto de Tossem, adicere capellam sancti Siluestri, quam ipse et frater suus Ludolfus et alii sui parentes fundauerunt et dotauerunt ad uberiores eiusdem uicarii sustentationem, qui eandem una de manu domini decani recipiet et ibidem diuina non per alium sed per se prouidebit.

1

Arnoldus^{a)} laicus frater noster dedit ad prebendam fratrum pro se et uxore sua Bya V mansos in Wallenstede et molendinum in eadem uilla, mansum unum in Rethen, quatuor in Adershem, VI in Leuethe, dimidiam decimam in Grauestorp^{b)}. Ad ius autem episcopale preposituram siue congregationem, quam ipse in honore sancte crucis in loco sue proprietatis in capella curie sue Dorstat per benivolentiam fratris sui, Bya uxore sua eum adiuuante et conuentibus filiis suis^{c)}, inchoauerat, beate Marie et ecclesie nostre cum omni iure suo et attinentiis in^{d)} magna deuotione donauit et episcopus Adelogus ab eodem Arnolde rogatus XIII mansos, quos ab eo in eadem uilla beneficiario munere tenuerat, eidem prepositure in perpetuum assignauit.

a) De Dorstat als Überschrift von Hand 13 nachgetragen.

b) Dazu am Rand nachgetragen De quorum prediorum medietate dantur fratribus in anniuersario ipsius Arnoldi IX denarii, in elemosinam pauperum X solidi.

c) Über der Zeile nachgetragen.

d) Davor Lücke durch einen radierten Buchstaben.

1
Fol. 180^{Va} [vgl. 11. Februar, fol. 46v]

Herbordus sacerdos frater noster dedit ecclesie musicum
gratuale et uiginti sex marcas fratribus, qui-
bus addito argento episcopi Brunonis, quod pro
domo uendita suscepimus, quadraginta sex marcis
emimus IIII^{or} mansos in Calbeth et patronatum
capelle in eadem uilla cum suis attinentiis ab
Hethenrico de Rethen et fratre suo Ernesto. a)

a) Dazu am Rand nachgetragen Unde percipiunt fratres
annuatim VI denarios et pauperes elemosinam X soli-
dorum.

1

Godefridus sacerdos frater noster, qui dedit fratribus quinque mansos in Lenethe, de quibus in anniversario suo datur caritas fratribus in refectorio panis et uini et unius ferculi et cum hoc die continuis tribus septimanis panis in refectorio et tredecim librę cerę ad candelam diurnam ante principale altare. Dedit etiam ad redemptionem bonorum hospitalis decem marcas. Preterea pro decem marcis quas impendit, cum emerent principalem curiam in Lenethe, fratres ei assignauerunt duos mansos in Uualeshusen soluentes decem solidos, quos ipse deputauit in elemosinam pauperum. Ad refectionem uero fratrum in festo beati Gregorii duodecim marcas et dimidiam argenti obtulit. Dedit insuper ꝑcclesię cappam de rubeo examito cum aurifrigio et calicem deauratum cum indumentis suis sacerdotalibus. Destinavit preterea ad armarium libros hos: Genesim, Exodum, Leuiticum, Numeri, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, Parabolas, ꝑcclesiasten, Cantica, librum Sapientię, Ecclesiasticum, Iob, Ysaïam, Hieremiam, Danielelem, duodecim Prophetas minores, Matheum, Iohannem, Lucam, Marcum, Apokalipsim, canonicas epistulas, actus apostolorum, libros Regum unum de quatuor, psalterium. Obtulit etiam totam suppellectilem suam hospitali nostro et uestes suas pauperibus, tres insuper campanas paruas^{a)} beatę Marię obtulit.

a) Über der Zeile nachgetragen.

1

Thidericus^{a)} diaconus frater noster, de cuius rebus et possessionibus, sicut ipse preordinavit uenditione distractis, uiginti duę marce argenti in usum fratrum peruenerunt, quibus III mansi in Ulatethe^{b)} VIII marcis de pecunia fratrum superadditis a quodam Arnolde et fratre eius Symone tytulo emptionis ecclesie acquisiti sunt, libris suis in usum armarii contraditis, suppellectili uero sua pauperibus.

-
- a) Zum Folgenden am Rand nachgetragen In cuius anniuersario dantur fratribus VII denarii.
- b) De quibus dantur VII denarii qui commutati sunt et de decima in maiori Lafferde ministrantur mit Verweiszeichen am unteren Rand von jüngerer Hand ergänzt.

1

Ludolfus laicus de Uualtinkerothe dedit ad prebendam fratrum tam pro anima sua quam uxoris et filiorum suorum quindecim mansos, VIII in Stidiim, tres in Thortunim, tres in Hotershem et decimam eiusdem uille, unum mansum in Quicburnen et decimam in Lengerslo.^{a)}

-
- a) Dazu am Rand nachgetragen De his bonis dantur fratribus V talenta statim post Pascha ad ouinas carnes, in depositione carniū seruitium unum per hospitia, in anniversario prepositi Thioderici de Monte quilibet V denarii.

Frithericus laicus dedit fratribus duos mansos in Dornstide^{a)}
XXX solidos soluentes et in eadem uilla beato
Godehardo duos mansos totidem solidos soluen-
tes cum VIII mancipiis et sancto Laurentio in
Capitolio in quo sepultus est mansum unum VIII
solidos soluentem; in Studen duos^{b)} mansos sanc-
to Godehardo collatos per concambium accepimus
datis in commutationem IIII^{or} mansis, quos no-
bis prepositus Eilbertus Goslariensis in Uerre
contulerat, sicque per multos annos usum eorumdem
quatuor mansorum in Dornstide habuimus. Tandem
propter remotionem uille et difficultatem uie
fratres eosdem mansos uendiderunt et pro eis
alios emerunt: unum in Uimelesen X solidos sol-
uentem, unum in Hamelen XII solidos, quadragin-
ta iugera in Sutherem; de quibus bonis dantur in
anniuersario pueri cuilibet fratrum VII denarii.
In uenditione supradictorum bonorum, sicut rela-
tione fratrum audiimus, multa pecunia perdita
est, unus adhuc tamen mansus de eadem pecunia
in Ostenbike emptus esse dicitur, de quo et man-
so magistri Uuidegonis in eadem uilla sito fra-
tribus dantur IIII^{c)} nummi ad ouinas carnes in
paschali septimana.

a) -n- nachgetragen.

b) Duos cod., davor duos gestrichen.

c) Über der Zeile nachgetragen.

Hardradus^{a)} diaconus frater noster emit mansum unum in Lenethe decem marcis, adiecit octo marcas, quibus fratres superadditis XII marcis emerunt tres areas et quinquaginta tria iugera in Eghenstide a Brunone de Kembe et duobus filiis suis. Heç assignata sunt in memoriam eius, mansus autem in Lenede et unus mansus in Herte assignati sunt pro Uualdero decano sancti Mauritii.

a) Zum Folgenden am Rand nachgetragen In cuius anniversario dantur fratribus IIII^{or} denarii.

1
Fol. 182^R

[vgl. 18. März, fol. 55v]

Bertoldus^{a)} presbiter frater noster dedit XX marcas, quibus fratres emerunt duos mansos in Solezen a Iohanne et fratre suo Bernhardo.

a) Zum Folgenden am Rand nachgetragen Quinque denarii.

Hermannus presbiter, ecclesie nostre decanus, cuius industria domnus Bernhardus episcopus oblationes fidelium, que ad tumbam beati Godehardi offeruntur, ex integro fratrum utilitati perpetualiter assignauit. De quibus idem Hermannus librum missalem duorum uoluminum in testimonium huius facti et donationis conscribifecit. Contulit etiam ad prebendam fratrum III mansos in Birberghe soluentes XXX solidos, de quibus datur seruitium fratribus in festo beate Agathe, in anniuersario uidelicet patris sui Retheri, V mansos in Uerre cum decima eorundem mansorum soluentes duo talenta et IIII^{OR} solidos, de quibus ordinati sunt cuilibet fratrum VI denarii quinto ydus Mai; eodem quoque die cantande sunt magne uigilie, cum missa defunctorum ob memoriam omnium peregrinorum qui ad patrocinia beati Godehardi uenerunt uel uenturi sunt. Ipso etiam die duo cerei solido comparati accendantur, unus ante altare beate Marie, alter ad sepulchrum beati Godehardi. Quatuordecim uero solidi de predicto censu expendantur ad consolationem fratrum in refectorio in aduentu reliquiarum sancte Marie et in eius ueneratione cantetur ipso die sequentia Ave preclara. Tres mansos in Sowinke soluentes XXX solidos, de quibus X solidos habeat sacerdos, qui quolibet septimana dicat III missas, unam ad honorem beati Godehardi, secundam pro salute uiuorum, tertiam pro defunctis. Talentum uero ordinetur pro comparando luminari ad sepulchrum beati Godehardi quando neccessitas exigat, interim autem cedat in usus fratrum.

Methildis ducissa ꝑcclesiꝑ nostrꝑ deuotissima una cum marito suo Heinricho duce contulit ꝑcclesiꝑ optima ornamenta, auro et aurifrigiis decentissime ornata, casulam candidam, casulam rubeam, dalmaticam candidam, dalmaticam rubeam, subtile album, subtile rebeum, stolam de aurifrigio cum mapulis, cappam purpuream, cappam niueam, albam unam, thuribulum grecum, pallam altaris totam auro textam et alteram meliorem auro acupictam, insuper aliud pallium auro textum, scrinia duo et sandalia ad ministerium episcopale.

Ludolfus presbiter frater noster dedit^{a)} tres mansos in
Snen, III in Suathinkeburnen et V in Alueide, pro
quibus V quidam Frithericus dedit duos, decem et
octo solidos soluentes, unum in Hvogisen^{b)} et al-
terum in Euerdaghesen; pro tribus in Suatinkebornen
comes Hermannus dedit mansum in Bethmare.

a) Davor am Zeilenende de- radiert.

b) -v- über der Zeile.

1

Reinaldus Coloniensis archiepiscopus frater noster, qui preter alia nobis collata beneficia, cum prepositurę nostrę fungeretur officio, XII mansos, quorum quatuor in Sowinke, III in Elize cum decima eorundem mansorum et molendino, III in Hese the similiter cum decima, duo siti sunt in Herite, ꝑcclesię nostrę donauit ad hoc uidelicet, ut quesitis inde sumptibus in festo beatę Marie Magdalene, quam ipse pio quodam ac singulari uenerabatur affectu, fratres congregationum nostrarum, qui uidelicet festiuitatum nostrarum stationibus interesse solent, una nobiscum in refectorio nostro congruam refectionem percipiant nosque propter commune illud commodum annuatim in obitus sui die speciale seruitium quale per hospicia distribuitur ac discretam portionem in refectorio consequamur et ut eodem die D pauperes, in cena uero domini CL constitutis sibi partibus perfruantur. Cyphum insuper argenteum sed deauratum XXX marcis comparatum ad usum fratrum contulit cum tali additamento, ut in perpetuum qualibet die dominica finito prandio post ablutionem manuum ex parte prepositi uino fratribus impleatur. Curiam quoque suam capellę beati Pauli adherentem edificis ualde bonis ornatam utilitati fratrum deputauit. Ꝓcclesiam uero nostram pallio bono aureis signis distincto et uexillis adornauit. Ad hospitale preterea nostrum; quod ipse cum capella et ponte lapideo adiacente suis impensis a fundamento construxit, mansos XXX duos, quorum III in Uolesiutherde, in Herthere IIII^{OR}, in Wezenethe VIII, in Algrimesen duo et dimidius, in Arberghe III, in Himidesdore duo, in Embrike duo, in Escherte unus, in Lutinkeshem IIII^{OR} cum molendino, in Ludoldeshem duo consistunt, ac III domos in foro annuatim III talenta soluentes preter areas quamplures sua industria ac suis laboribus acquisitas

1

Fol. 183^Va - 184^Ra

(Blatt 2)

cum libris et suppellectili sua condonavit. Dedit insuper ipse et frater suus Ludolfus eidem religiosꝰ domui quinque mansos de predio suo in Meche- uelde, III in deserto loco quodam, I in Benekes- hem, id est non minus nostram quam Coloniensem cui preerat in omnibus ueneratus ꝑcclesiam.

Bertoldus^{a)} sacerdos et custos contulit ecclesie XXX marcas ad emptionem IIII mansorum in Escherte, de quibus instituit II talenta sacerdoti, qui omni die missam de domina nostra dicat ad altare sancte crucis ea hora, qua domini ad capitulum conueniunt. Institutio autem huius sacerdotis uel destitutio, si necesse est, solius erit decani. Preter hec adhuc eidem sacerdoti V solidos ad duos honestos cereos et tribus ecclesiasticis tres solidos pro labore, quo ad eandem missam subseruire habent, de eisdem mansis dari instituit. Item adhuc alium sacerdotem choro domine nostre perpetuo deseruiturum ad solius decani dispositionem instituit; huic sacerdoti medieta-tem decime in Bechem, quam a fratribus cenobii in Amelungesbornen XLVI marcis contraditis acquisiuit episcopo consentiente assignauit. Isti decime comparande X marce prepositi Bertoldi sunt apposite, pro quibus iam dictus sacerdos in anniuersario eiusdem prepositi XII solidos et VI denarios, id est ad quamlibet prebendam tres denarios, dare debebit. Fenestram^{b)} etiam principali altari uersus orientem opposita ad honorem beate uirginis de suo fieri fecit. In sacrarii etiam reedificatione expensis episcopi et fratrum non sufficientibus multa de suis erogauit et structuram, que nunc apparet, ad plenam consummari omni quo potuit studio elaborauit.

a) B- fehlt.

b) Für den Rest des Eintrags ist die Seite einspaltig beschrieben. Vor Fenestram ist etwa eine Langzeile radiert.

1

Bruno diaconus frater noster contulit ad prebendam fratrum
IIII^{or} mansos in Bvine, quos in commutationem curiæ
suæ a comite Hermanno de Lichuuue accepit; insuper
quinque mansos in Eluede ad usum capellæ curei suæ et
ad refectionem fratrum sancti^{a)} Mauriti et sanctæ
Crucis in die Paschæ in eadem curia sanctæ Mariæ obtu-
lit. Ipse etiam duo dorsalia longa et bona et duas
cappas de rubeo examito aurifrigio ornatos et duas
cruces cum vexillis ecclesiæ contulit. Preterea in
sanctuario ecclesiæ fenestram posuit et opus quod pa-
radisum uocant in septentrionali parte inchoauit quod
morte preuentus non consummavit.

a) Über der Zeile nachgetragen.

Fridericus de Lendorp frater noster dedit adprehendam
fratrum II mansos et duas areas in Wibuge, qui
uenditi sunt XX marcis fratribus Montis sancti
Petri in Goslaria ad comparandam decimam in Hotte-
nem, pro quibus singuli fratres de eadem decima V
denarios percipiunt. Insuper mansum unum cum duabus
areis in Westersolzenze ad panem rectorialem
unius septimanę, preterea hortum^{a)} cum domo curię
suę adiacentem ab Eylhardo de Ylse the de suo con-
quisitum cum tali exceptione, ut congregatio de
Sulta de horto^{b)} annuatim habeat duos solidos,
principale altare nostrum candelam VI nummorum,
scolares VI denariorum panes in rectorio, reli-
quum cedat in supplementum mansi ad panem supra-
dictum.

a) ortum cod.

b) orto cod.